ב"ה

אין ליכט פון תורה

ספר

עטרת הצדיקים

אידיש

661

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשנ"ט לפ"ק

ספר

עטרת הצדיקים

דא ווערט דער ציילט זייער ווינדערליכע מעשיות וואס עס האט זיך פאסירט ביי דיזע גאונים.

א ווינדערליכע ערצעלונג פון הגאון ה"ר מאיר'ל פרומישלאנער ז"ל.

א ווינדערליכע מעשה פון רבי'ן מלובלין זצ"ל מיט דעם רבי'ן ר' נפתלי מראפשיטץ.

א ווינדערליכע מעשה פון הצדיק ר' מאטעלי טשערנבלער זצ"ל.

א ווינדערליכע מעשה פון רבי'ן ר' מיכלי זלאטשעווער מיט זיין זוהן ר' יצחק מראדוועל זצ"ל.

א ווינדערליכע מעשה פון הצדיק ר' חיים מאיר יחיאל זצ"ל.

א שעהן ערצעהלונג פון דעם מחלוקת פון רבין ר' לייביש מאפאלי אויף דעם רבי'ן מקאצק.

א ווינדערליכע מעשה פון רבין ר' לייבעלי איינער זצ"ל מלובלין.

א ויכוח וואס יודען האבען געהאט מיט א גלח און דער מדינה תורנמא פאר דעם מלך הישר סולטאן שלים.

א ווינדערליכע מעשה וואס עס איז פארגעקומען נים לאנג און שטאדט מ. וואס א מענש פון דער שטאדט האט די מעשה דערציילט וואס ער איז אליין ביי דעם געוועזען.

א שעהנע מעשה וואס א רבי האט דערציילט פאר זיינע חסידים כדי יעדער מענש זאל וויסען ווי אזוי זיך צו פיהרען.

ווארשא

שנת תרפ"ו לפ"ק

עטרת צדיקים

א װינדערליכע ערצעהלונג פון הרב הקדוש ה״ר מאיר׳ל פרומישלאנער ז״ל.

הרב הצדיק מו״ה ר׳ מאיר פרומישלאנער ז״ל איז אמאהל געקומען אויף שבת אין שטעטיל סניאטין זענען צו איהם געקומען אלע שענסטע מענשין פון שטאדט לומדים גבורים כמעט די גאנצע שטאדט מענשין האבען איהם אבגעגעבען גרויס כבוד. שבת זענען די בעלי בתים געגאנגען צו זאמען מיט הרב הצדיק ה״ר מאיר׳ל ז״ל אין שוהל דאווענען. הרב הצדיק האט געהאט א מנהג אליין צו לייענען אין ספר תורה. אין צווישען איין פרשה אין דער אנדערע פלעגט ער זיך נוהג זיין צו נעמען שלום בײ די מענשין וואס האבען נאך ביז שבת נישט געהאט גענומען שלום. בשעת׳ל זײ זענען געקומען פרײטיג שפעט, צווישען די קרואים צום ס״ת איז געװעזין איין סניאטינער יוד וואס איז אויך געקומען פרײטיג שפעהט. ווען מען האט איהם אויף גערופען איז ער געגאנגען צום שלחן אין האט דערלאנגט שלום להרב הצדיק מאיר׳ל ז״ל. אין זאגט צו איהם דער רבי בעדארף מיך קאנען, פרעגט איהם הרב ה״צ פאר וואס בעדארף איך דיך קאנען מעהר ווי איין אנדערין. זאגט דער יוד איך בין בעריל׳ס זוהן וואס דער רבי האט פאר עטליכע יאהר בײ איהם שבת געהאלטען האט הרב הצדיק געענטפערט אמת עס איז וואהר מײן קינד. הערט רבותי איך וועל אײך דערצײלען וואס מיך האט געטראפין פער עטליכע יאהר דא אין סנאטין. ווען איך מאיר׳ל בין נאך געװעזין איין יונגער מאן אין אלע גוטע יודען האבען מאירין געטריבען ווײל זײ זענען ברוגז געװעזין וואס מאיר איז מגלה סודות. אין מאיר האט בעשלאסען צו פאהרין קײן מאלדאווע ווערין דארט אמגיד אין וועלכער שטאדט עס וועט זיך טרעפין פארינדיג אויף דעם וועג איז מיר אויס געקומען שבת צו האלטען אין סניאטין. בין איך דאמאלס איין געשטאנען בײ ה״ר בערין דעם יונגין מאנס פאטער. ה״ר בער האט מיר אבגעגעבען איין בעזונדער חדר בכבוד גדול. ווי מאיר איז געזעסין אין חדר אין האט מעביר געװעזין די סדרה שנים מקרא ואחד תרגום. זענען צו מאיר׳ן

ארײן

ארײַן גיקומען צווײ יונגע לײַט זײַ זעגען געוועזען קאסיבער חסידים . און מיט גרוס כעס אהן גיהויבען מאיר׳ן מבזה צו זײַן מיט גרויסע זלזולים כאחד הריקים . און זײַא האבען כמעט גיוואלט מאיר׳ן שלאגען : אבער השם יתברך איז תמיד מיט מאיר׳ן · פלוצלײַג האבען דער הערט אז דער בעל בית גייט זענען זײַ אנטלופין אוף דער גאס . ווי מאיר האט גיזעהן אז זײַ זענען אנטלופין בין איך אויך ארויס אוף דער גאס זעהן אויב עס איז נאך צײַט אוועק צו פארין און אדורף ארײַן לעבען שטאדט אוף שבת . חאטש אין דארף איז נישט דא קײַן מקוה וועט מאיר זיך גײַן טובל זײַן לכבוד שבת אין טײַך ארײַן . עס איז שוין אבער גיוועזין שפעט . אזוי האט מאיר גימוזט בלײַבען און סניאטין אוף שבת . מאיר האט זיך אבער מיט גינימען ריצעפטען אוף דעם וועג הייני אײַנים פין די יונגע לײַט זאל אהן האפין אשטעכעניש אין דעם אנדערין יונגען מאנס ווײַב זאל זײַן אמקשה לילד . וכן הי׳ ווען די יונגע לײַט זענען צו זיך אהיים גיקומען איז אײַנער אוועק גיפאלין מיט שטעכיניש. און דעם אנדערינס ווײַב איז גיווארין אמקשה לילד מען האט גירופען דאקטורים און עס האט ניט גיהאלפין דער גיפאר איז גיווארין אללע מאהל גרעסער. דאן האט דער שוועהר פין דעם יונגען מאן גיזאגט צו זײַן בני בית און צו זײַן אײַדים דאס איז נישט אנדערש נאר די האסט ·בודאי גימיזט טשעפען מיט דעם רבי . גיוויס האט דער אײַדים גילײַקינד און גיזאגט נײַן. דער שווער איז אבער ברוגז גיווארין · און האט איהם גיריסין בײַ די פאות און האט גישריגען ער זאל תיכף גײַן מארגין איבער בעטען . ואם לאו וועט ער איהם עוקר מן השורש זײַן דער יונגער מאן איז גיקומען און האט מאירן איבער גיבעהטען . האט מאיר גיזאגט גײַ אהיים דײַן ווײַב האט שוין גיבורין אבן זכר למזל טוב דער צווײַטער יונגער מאן וואס עס האט איהם אהנגיחאפט אשטעכיניש דער האט נישט גיווארט מען זאל איהם בײַ די פאות רײַסין . נאר ער האט אלײַן גישריגען מען זאל גײַן גערך מאיר׳ן איבער בעהטען ער קאן שוין נישט אויס האלטען די יסורים . ווי מען איז גיקומען צו מאיר׳ן איהם איבער צו בעהטען האט איהם מאיר אויך מוחל גיוועזין און ער איז באלד גיזינד גיווארין נא . פארשטײַט איהר רבותי אמת אז מאיר בעדארף קאנען דעם יוד ווײַל ער איז דוך בערל׳ס זוהן. און ווען נישט וואס זײַן פאטער איז דאמאלס אהן גיקומען וואלטען די יונגע לײַט גיוועזין מאיר׳ן גישלאגין. און הש״י האט אזוי מסבב גיוועזין אז זײַן פאטער איז גיוועזין דער שליח מאיר׳ן מציל צו זײַן פין שלעכטע הענד נא בעדארף מאיר זײַן זוהן מקרב צו זײַן נא קומט אײַך צו זאגין עליכם שלום . די מעשה האט דערצײַלט הרב הצדיק ר׳ יחואל מיכל ז״ל פין גלוני

דער

דער רבי ר׳ מאיר פרומישלאַרס איין אידים אַז ער האָט דאָס אַלעס אַליין גיהערט פין זיין שוועהר הרב הצדיק הרבי מאיר ז״ל זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל דאָס האָבען די חז״ל גיזאָגט הוה זהיר בגחלתן וכו׳ ובזכות האמונה וועלין מיר זוכה זיין בקרוב צו דער גאולה שלמה אמן .

אַוונדערליכע ערצעהלונג פון הרב הקדוש ה״ר מאיר׳ל פרומישלאַנער ז״ל.

איין מאָהל איז געקומען צו הרב הצדיק ה״ר מאיר׳ל פרומישלאַנער איין אשה אין דערלאַנגט איין קוויטעל אין געבעטין ביי הרב הצדיק ער זאָל מתפלל זיין אַז איהרע קינדער זאָלען גיין בדרך הישר . דען זיי גייען שלעכטע וועגין האָט איהר הרב הצדיק גיענטוואַרט זי זאָל צו איהם קומען נאָך אַמאָהל אויף פורים אין הערין פין איהם די מגילה ליינען וועט זי גיהאָלפען ווערין אַז איהרע קינדער וועלין גיין בדרך הישר ווי זי פערלאַנגט . די אשה איז אַוועג גיפאָרין אין אויף פורים איז זי צוריק גיקומען צו הרב הצדיק קיין פרעמישלאַן . אין האָט ווידער דערלאַנגט אַקוויטל מיט דער זעלבער בקשה . האָט איהר הרב הצדיק גענטוואַרט בזה הלשון . הערסט מיך אויס מאיר וועט דיר דערציילין אַמעשה וועסט שוין וויסען וואָס מאיר מיינט . אין הצדיק האָט אָהנגעהויבען צו דע ציילען :

איין מאָהל האָט גיוואָהנט איין מאַן מיט אַווייב אין אַשטאָדט . זיי זענען גיוועזין גרויסע אָרימע לייט זיי האָבען זיך מפרנס גיוועזין פין דעם וואָס זיי פלעגען קויפען ליים אינטער דער שטאָדט אין מיט זעקליך גיטראָגען אין שטאָדט אַריין אין פאַרקויפט . גיוואָהנט האָבען זיי אינטער דער שטאָדט אין אַקליין שטיבעל . איין מאָהל אין אסתר תענית איז אויס גיקומען דער אשה איין ליל טבילה . האָט זי גיפרעגט דעם מאַן וואָס זאָל זי טוהן צו זאָל גיין אין שטאָדט הערען די מגילה ליינען צו זאָל זי גיין פריהער טבילה . האָט דער מאַן איהר גיהייסען גיין פריער טבילה אין דער נאָך וועט זי הערין ליינען די מגילה . בעוויל די מצות טבילה שטייט העכער ווי מצות מגילה . איז די טאָג איז גראַדע גיוועזען איין רעגען קאַלט וועטער . די אשה איז גיגאַנגען טבילה . ווי זי איז גיקומען אין מרחץ אַריין . האָט דער בעדער זי גיפרעגט צו זי האָט צו באַצאָלען באָד געלד . האָט די אשה גיזאָגט אַז זי האָט נישט אפילו קיין פרוטה האָט דער בעדער אָהן גיהויבען שרייען אויף איהר אַרויס די הצופה. האָט זיך

זדיא

די אשה דערשראָקין אין איז אַרויס גילופין אויף דער גאַס. עס איז אובער גיוועזין אויף דער גאַס זעהר פינצטער אין רעגין מיט קעלט. האָט די אשה זייער גיוויינט אין גיגאַנגין אַהיים אין דער פינצטער. אויף דעם וועג גייענדיג אַהיים האָט זי זיך גיבראָכין די הענד נישט זי איז גיוועזין טבילה אין נישט זי האָט גיהערט די מגילה לייענען. האָט זי זיך מיט איין יעמאַרליך יקול צוויינט. פליצלינג האָט זי דערהערט אַז עס פאָהרט איין קאַרעטי. די קאַרעטי האָט זיך אָפגישטעלט אין עס איז אַרויס גיגאַנגען פון דער קאַרעטי איין אַלטער מאַן אין געפרעגט די אשה וואָס וויינסטו האָט זי איהם נישט גיוואָלט ענטפערין מחמת זי האָט זיך גישעהמט צו דערציילען פאַר איין פרעמדין מאַנספאַרזוהן איהר פאַרלעגינהייט. אין דעם איז אַרויס פון דער קאַרעטי איין אַנשטענדיג גיקליידיטע רייכע פרוי אָהן גיטוהן מיט טייער צירינג מיט פיהל בערלאַנטען וואָס זיי האָבען גילייכט אין דער פינצטער פרעגט זי די רייכע פרוי וואָס איז דיר אַזוֹנס גישעהן וואָס די וויינסט אַזוי. האָט די אשה דערציילט דער רייכער פרוי וואָס מיט איהר האָט פּאַסירט. האָט די רייכע פרוי גיזאָגט צו דער אשה פאָהר מיט מיר מיט ווער איך פאַר דיר אויך באַצאָלין דען איך פאָהר אויך טבילה האָבין. אין די רייכע פרוי האָט מיט גינומען די אשה אין דער קאַרעטי. זיי זענען צו געפאָהרען צום באָד אין די רייכע פרוי האָט פאַר בײדע באַצאָהלט אין די בײדע פרויען זענען גיגאַנגען צו זאַמען טבילה. אין נאָך דעם האָט דער אַלטער מאַן מיט דער רייכע פרוי אָפגיפיהרט זי אַהיים. אין פליצלינג איז דער אַלטער מיט דער רייכער פרוי מיט דער קאַרעטי פאַרשווינדען גיוואָרען. ווי די אשה איז אַריין אין שטיב האָט איהר דער מאַן גילייענט די מגילה אין פון דער אשה איז אין דער נאַכט גיבוירין גיוואָרין מאיר׳ל. זאָגט ווייטער הרב הצדיק נאָ הערסט די. דער פאַר האָט זי זוכה גיוועזין אַז פון איהר איז מאיר׳ל גיבוירין גיוואָרין דאָס האָט זי זוכה גיוועזין ווייל זי האָט אָבגיהיט אין אָבגיוואַרט זמן טבילה אין דער צייט. אין דער נאָך הערשט גיהערט די מגילה דער פאַר איז אַברהם ושרה איהר גיקומען צו הילף אובער די האָסט ניט גיוואָלט אָבהיטען זמן טבילה אין דער צייט אין די האָסט גימאַכט דעם עיקר פאַר אַטפל. אין דעם טפל פאַר איין עיקר דורך דעם האָסט די אַזעליכי קינדער. יעצט פאַר אַהיים אין היט אָב מצות טבילה בזמנה וועסט די זוכה זיין אז דײַנע קינדער זאָלין גיין בדרך הישר. למע״ה זאָלסט פאָלגין מאירין וועט דיר גוט זיין אויף בײדע וועלטען. זכותו יגן עלינו

אווינדערליכע מעשה פון דעם רבי ר' שמעלקי ז"ל הרב הצדיק מניקילשבורג.

אין ספר סמיכות משה ווערד גיברענגט אז ער האט אליין גיהערט די מעשה פון הרב הג' הישיש ר' אפרים יחיאל מיכל מק' נאמסק. וועלכער האט גיהערט פון הצדיקת מרת מרים ז"ל פון מאהליב אין רוסלאנד וועלכי איז גיוועזען דעם הייליגען רבין ר' שמעלקי פון ניקילשבורג אין דעם הרב ה"ר פנחס דעם בעל הפלאה איין שוועסטער. אז הרב הצדיק הקדוש מו' יהושיע העשיל ז"ל מאפטא איז גיוועזען אין א שטעטיל לעבען מאהליב. האט דער רב הק' מאפטא גיזאגט צו זיינע מקרובים מיר וועלען פארען קיין מאהליב מקבל פנים זיין די צדיקת מרת מרים. זענען זיינע מענשין מיט גיפארען קיין מאהליב אין זענען מיט גיגאנגען מיט הרב הק' מאפטא צו דער צדיקת מרת מרים ז"ל. וועלכס ציווישען די מענשען וואס זענען מיט גיגאנגען מיט הרב הק' איז אויך גיוועזען הרב הג' הר' אפרים יחיאל מיכל הנ"ל. האט ער גיזעהן ווי די צדיקת מרים האט שטארק מכבד גיוועזען להרב הק' מאפטא גיבעטען זאצען חוי דער שטיינער איז דאן האט הרב הק' גיבעטען להצדיקת מרים זי זאל איהם עפיס דערציילען פון איהרע הייליגע ברודער. האט זי אהנגיהובען דער ציילין די ווינדערליכע מעשה. יעדער ווייסט פון דעם אז מיין ברודער ז"ל פלעגט זיצען לאנג ביי שלש סעודות שפעט אין דער נאכט אין מען האט געזינגען זמירות אין געזאגט תורה ער פלעגט בענשען שוין נאהנט פון טאג עס איז אבער געוועזען אין שטאדט א מתנגד וואס איהם איז ניט גיפעלען דאס התנהגות פון רבין ער פלעגט אריין צו שרייען דאך דעם פענצטער ווען דער רבי איז גיזעסען ביי שלש סעודות קוקט נאר אויף דעם הימעל אין זעהן ווי עס איז שוין דא שטערען מען מעג שוין מאכען הבדלה אין ער פלעגט מיט זיינע רייד מבלבל זיין דעם רבין פון זיינע הייליגע געדאנקען אין דער רבי האט פון דעם געהאט גרוס צער דאך האט ער גאר ניט געזאגט:

אמאהל איז דער רבי גיזעסען ביי שלש סעודות זייער פערטראכט פליצלינג האט מען אריין געווארפען שטיינער מיט שטיקער ערד דורך די פענצטער אין מען האט געטראפען דעם רבין אשטיינדיל האט זיך דער רבי אוף געכאפט פון זיין דביקות אין גיפרעגט ווער עס האט דאס געטוהן האט מען איהם גיענטפערט אז דער מתנגד האט דאס געטוהן. האט דער רבי געזאגט ער וועט זיכער אבנעמען זיינס מדה כנגד מדה. אין אצייט ארום איז דער מתנגד שלאף געווארען אין עטליכע טעג ארום איז ער גישטארבען פון דאמאלס

אהן

אָהן איז שוין דער רבי גיזעסין ביי שלש סעודות במנוחה עס איז שוין כמעט פערגעסען אז איז עס געוועזען אמתנגד אין שטאדט. ביי שלש סעודות האט ער אָהנגעהויבען צו לאכען און האט געזאגט „עליונים למטה ותחתונים למעלה" ד״ה די פון אויבען זענען הינטען און די פון הינטען זענען אויבען עטליכע מאָהל האט ער איבער גחזרת די ווערטער. די חסידים איז די זאך געוועזען אוונדער נאך הבדלה האבען זיינע מקורבים איהם גיפרעגט וואס דאס לאכין און די ווערטער בעדייטען. האט ער זיי געזאגט איהר גידענקט דאך ווי דער מתנגד האט מיך מצער געוועזען ביי שלש סעודות פאר דעס האט מען איהם גפסקנט גיהנם. און דאס איז דאך ידיעה אז שבת זענין די רשעים פריי פון גיהנם מוצאי שבת נעמט מען זיי צוריק אין גהנם אריין נאר כל זמן די חסידים זיצען נאך ביי שלש סעודות גיהן די רשעים ניט צוריק אין גיהנם אריין. נאר באופן אז דער רשע האט ניט געלאכט אוף די חסידים וואס זיי זיצען לאנג. אָבער דער מתנגד ער האט גישפעט אויף מיין שפעט זיצען ביי שלש סעודול איבער דעם אזוי ווי עס גיהט נאר ארוס דריי שטערין טרייבט מען איהם צוריק אין גיהנם אריין. און ער שטייט עס איז דאך נאך שבת און די מלאכי חבלה ענטפערין איהם עס איז שוין דא דריי שטערין. זאגט ער זיי דער רבי זיצט דאך נאך ביי שלש סעודות. ענטפערין איהם די מלאכי חבלה ווען די ביסט געוועזען אויף דער וועלט האסטו געלאכט אויס דעם רבין פאר וואס ער זיצט אזוי לאנג שלש סעודות אין האסט איהם געהייסען קוקען אין הימעל אריין אז עס איז שוין דא דריי שטערין. און יעצט הייסטו קוקען צים רבין אז ער זיצט נאך ביי שלש סעודות און עס איז נאך שבת דארך דעם וועסטו קיין תקומה ניט האבען. דורך דעם האב איך געלאכט און האב געזאגט עליונים למטה ותחתונים למעלה דאס איז טייטש ווען די ביסט אויבען אויף דעם הימעל הייסטו אראב קוקען צום רבין אז ער זיצט נאך ביי שלש סעודות איז נאך שבת און ווען ביסט געוועזין הינטען האסטו געהייסען ארויף קוקען אוף דעם הימעל און זעהן אז עס איז שוין דא שטערין עס איז שוין אויס שבת. פון דאנען זעהן מיר ווי אמענש דארף זיין געהיטען ניט צו לאכען פון קיין תלמיד חכם מיר זאלען זוכה זיין צו דינען גאט מיט ריינע ערליכע הערצער אמן:

אַ ווינדערליכע מַעֲשֶׂה פון רבין מלובלין זצ"ל מיט דעם רבין ר' נפתלי מראָפּשיץ.

אין דער שטאָדט ספרעט וואָס געפינט זיך אין באָרקאָווינע האָט געוואָהנט איין חסיד אין אלמדן מופליג בתורה וועלכער האָט גיהייסען ר' בינימין. גירופען האָט מען איהם ר' בינימין סעראַטער. ער איז גיוועזען אתלמיד מובהק פון הרב הצדיק מו"ה חיים מטשערניוויטץ בעמ"ח פון ספר באמ"ח. דער ר' בנימין איז גיוועזען זייער גיליבט ביי הרב ה"צ ר' חיים שטערניוויצער. אַמאָהל איז הי"ר בינימין שלאָף גיוואָרען האָט ער גישיקט איין שליח מיט אַקוויטעל אין אַפ"נ צו זיין רבין ה"ר חיים ווי הרב ר' חיים האָט דער הערט אַז ר' בנימין איז שלאָף האָט ער תיכף גישיקט איין שליח מיוחד ער זאָל גיוואָהר ווערען וואָס ר' בנימין מאַכט. אין הרב הצדיק ה"ר חיים איז געשטאַנען אַגאַנצע נאַכט ביי דעם פענצטער אין אויס גיקיקט דעם שליח מיט תשובה. ביז דער שליח איז געקומען אין האָט איהם גיזאָגט אַז עס איז איהם בעסער אזוי גישעצט איז ביי איהם גיוועזען דער חסיד ר' בנימין אין איידער הרב הצדיק ה"ר חיים טשערניוויצער איז אוועק גיפאָרען קיין ארץ ישראל. האָט ה"ר בנימין גיוויינט אין גיפרעגט זיין רבי ה"ר חיים. רבי ביי וועמען לאָזט איהר מיך איבער. האָט איהם הרב גיענטווערט פאָהר מיט מיר מיך באַלייטען ביז אַפּט וועל איך דיך איבער לאָזען אויף מיין מחותנס פלייצים. פאָרינדיג קיין ארץ ישראל איז הרב הצדיק ה"ר חיים גיפאָרען צו הרב הצדיק מו"ה אברהם יהושיע העשיל ז"ל פון אַפט זיך גיזעגינען מיט איהם דען זיי זענען גיוועזען מחותנים. ווען הרב ה"צ ה"ר חיים האָט זיך גיזעגינד מיט הרב ה"צ פון אַפט אין ה"ר בנימין איז דער ביי גישטאַנען האָט הרב ה"צ ה"ר חיים גיזאָגט מחותן מיר לאָזין איבער איינער ר' בנימין אויף אייערע פלייצים. אין מיט ה"ר בנימין האָט ער זיך גיזעגינד אין גיזאָגט גידענק אַז איוד בעדאַרף אויס גיין דאָס חיות פאַר דער היילינער תורה. אין הרב ה"צ ה"ר חיים איז אַוועק גיפאָרען קיין ארץ ישראל פון דאַמאָלס אָהן איז ה"ר בנימין געפאָרען צי הרב ה"צ פון אַפט. און ה"ר בנימין פלעגט דאַווינען פאַר דעם עמוד ימים נוראים ביי הרב ה"צ פין אַפט. אין דער ר' בנימין האָט לא עלינו נישט גיהאַט קיין קינדער. אין ער פלעגט דערקיטשין להרב ה"צ מאַפּט וועגען קינדער האָבען. דען דאָס ווייב האָט זיך מיט איהם נישט גיוואָלט נטין. איין מאָהל זאָגט הרב הצדיק צי ר' בנימין פאָהר צו הצדיק מלובלין וועסטו גהאָלפען ווערין. איז ר' בנימין גיפאָרען קיי לובלין צו הרב ה"צ ה"ר יעקב יצחק ז"ל. אין האָט דאָרט אָפּ גיגעבען אַקוויטל מיט פ"נ להרבי מלובלין ז"ל

איז

אין גיבעֶטעֶן עֶר זאָל פאַר איהם מתפלל זיין עֶר זאָל גיהאָלפין ווערין מיט קינדעֶר. האָט איהם הה"צ מלובלין גיענטוואַרט עֶר זאָל וואַרטעֶן ביז מאָרגעֶן אין דעֶר פרי וועֶט עֶר אדם זאָגין תשובה אוף זיין בקשה דעֶן עֶר איז יעצט אַטרוד מיט איין פדיון נפש פין יאַסי. דעֶן דעֶר ברודעֶר פין הגביר ה"ר מיכל דניאל איז מסוכן שלאַף אין נוטה למות ר"ל. האָט זיך ר' בנימין. זייעֶר גיווינדעֶרט אויף דעֶר תשובה. אין עֶר האָט איבעֶר גיוואַרט ביז מאָרגין. אוף דעֶם צווייטעֶן טאָג אין דעֶר פרי איז ה"ר בנימין גיגאַנגין צו הרב הצדיק העֶרין די תשובה. האָט הרב הצדיק גיזאָגט צו ר' בנימין. העֶר מיך אויס עֶס איז מיר געֶקומעֶן אַקוויטעֶל מיט פ"נ פין דעֶר שטאָדט יאַסי אַז ה"ר מיכל דניאל'ס ברודעֶר איז גיפעֶרליך שאַף. האָב איך פאַר איהם מתפלל גיוועֶזעֶן אָבעֶר די תפילות זעֶנעֶן ביי מיר נישט אַרויס גלאַט פון מאָהל ווי גיוועֶנליך. ווייס איך אַז עֶר איז נפטר גיוואָרין. אין זיין ווייב די אלמנה זי איז דיין זיווג אין מיט איהר וועֶסטו האָבעֶן אַזוהן מיט אַטאָכטער האָט זיך בנימין זעֶהר דעֶרשראָקעֶן אין גיווינדעֶרט אוף דעֶר תשובה. דען זיין ווייב אין סעֶראַט האָט דורך גילעֶבט האָט זיך ר' בנימין גיזעגינד און איז אַהיים גיפאָרעֶן ווי עֶר איז אַהיים גיקומען איז דאָס ווייב קראַנק גיוואָרין און אַקורצעֶ צייט איז זי גישטאָרבין ר"ל. נאָך דעֶם האָט ה"ר בנימין התונה גיהאַט מיט דעֶר אלמנה פין דעֶם נפטר ר' מיכל'ס ברודער פין יאַסי. אין עֶר האָט מיט איהר גיבאָרין אַזוהן מיט אַטאָכטעֶר אַזוי ווי הצדיק הרבי מלובלין האָט איהם גיזאָט:

יעצט וועֶלין מיר דעֶרציילען דאָס צדקות אין חסידות און די עֶנדעֶ פין ה"ר בנימין פלעֶגט זיך נוהג זיין אלעֶ יאָהר יו"כ ביי נאַכט צו נעֶכטיגעֶן אין שוהל ווי עֶר האָט געֶדאַווינט און ניט אַהיים גיגאַנגעֶן. נאָר בשנת תקפ"ז איז עֶר שוועֶר שוואַך גיוועֶזעֶן און האָט זיך נישט גיפיהלט אין כח צו בלייבעֶן יוה"כ ביינאַכט און שוהל ווי זיין מנהג איז גיוועֶזעֶן. און איז אַהיים גיגאַנגעֶן אין איז אנטשלאָפעֶן גיוואָרין האָט זיך איהם געֶחלימט אז עֶר רייד מיט זיין רבי הרב הצדיק ה"ר חיים טשעֶרנאָוויצעֶר ז"ל. האָט עֶר זיך אויף גיחאַפט מיט שרעֶק און הה"צ בנימין האָט עֶרציילט זיינעֶ גוטע פריינד דעֶם חלום אין גיזאָגט הש"י זאָל העֶלפין דעֶר חלום זאָל זיין צו גוטעֶן דעֶן איך שרעֶק זיך עֶפיס זייעֶר. נאָך יוה"כ האָט הה"צ בנימין גיקופט אַשיינעֶם אתרוג אוף חג הסוכות אין האָט איהם באַהאַלטעֶן אין איין שאַפעֶ וואָס עֶר האָט גיהאַט שטיין אין גיוועֶלב ווי עֶס איז דאָרט אויך גילעֶגעֶן אַספר תורה. אין דעֶם גיוועֶלב איז גיוועֶזין שניט סחורה וואָס ה"ר בנימין פלעֶגט ברעֶנגין פין לייפציג און פון וויעֶן. סוכות ביי נאַכט האָט ה"ר בנימין גינימעֶן זיין בן יחיד וואָס איז שוין אלט גיוועֶזין בערך פין זעֶקס יאָהר מיט זיך און סוכה אריין מיט איהם דאָרט צו נעֶכטיגעֶן

נעכטיגען בדי איהם מחנך צו זיין במצות. פליצלינג האלבע נאכט איז געווארין איין לארים אין שטאדט עס ברענט. האט ה״ר בנימין גיחאפט די שליסעל און גיעפינט דאס גיוועלב וועלכיס עס איז גיוועזין מיט אייזערני טיהרין אין איז אריין אין גיוועלב פון דארט עפיס צו ראטיוועו. דער וויל איז ה״ר בנימינ׳ס ווייב ארויס אין גאס אין זי האט גיזעהן אז דאס גיוועלב שטייט אפין האט זי גיחאפט געהך און פארשלאסען די טיהרען. פאר שרעק האט זי נישט גיפרעגט אויב עס איז דארט עמיץ דא. נאך דעם האט מען זיך אומגיקיקט אז ה״ר בנימין איז נישט דא האט זיך דאס ווייב דערמאנט אז זי האט פארשלאסען די טיהרען פין גיוועלב אפשר איז ער דארט. האט מען גיעפינט דאס גיוועלב האט מען גיטראפען ה״ר בנימין איז גיזעסען פאר חלישט אין האט גיהאלטען און איין האנד די ספר תורה און דער צווייטער האנד דעם אתרוג. מען האט איהם גינימען ראטיוועו אבער עס איז גיוועזין צו שפעהט. ער איז גישטארבען אין די גאנצע שטאדט האט איהם בעווייגט אוף זיין צדקות ער איז נישט גילאפען ראטיוועו זיין סחורה זיין פערמעגין נאהר דעם אתרוג מיט דער ספר תורה. אין עס איז מקיים גיווארען זיין רבינ׳ס ווארט אז איוד בעדארף אויס גיין דאס חיות פאר דער הייליגער תורה. יעצט זעהן מיר ווי די הייליגע צדיקים האבען גיהאט ליכטיגע אויגען אין אלעס גיזעהן זייער זכות זאל אינץ ביישטיין מיר זאלין בקו״ב אויס גילייזט ווערען פון גלות אין קיין ארץ ישראל במהרה בימינו אמן:

גמרת הצדיקים

אַ ווּנדערליכע מַעֲשׂה פֿון רַבִּין מלובלין זצ״ל מיט דעם רַבִּין ר׳ נַפְתָּלִי מִראָפּשִׁיטץ.

די תלמודים האָבען גיבעטען דעם רבין אַז ער זאָל ברענגען משיח׳ן און ער האָט זיי צי געזאָגט . אין שמחת תורה פאַר די הקפות האָט ער שטאַרק געאַרבייט וועגען דעם און ער האָט ניט געוואָלט געהן צי די הקפות ביז עס וועט העלפין זיין בקשה. פלוצלונג איז ער אַרויס געפאַלען פון פענצטער די חסידים האָבען איהם געטראָפען ליגען אין הויף און האָבען איהם אַריין געטראָגען און שטיב אַריין און ער איז געלעגען צי בעט ביז דער פטירה. נאָך סוכות ווי זיינע גרעסטע תלמודים האָבין דער הערט די בשורה זענען זיי זיך אַלע צי זאַמען געקומען קיין לובלין מבקר חולה זיין דעם רבין נאָר דער רבי ר׳ נפתלי מראָפשיץ איז ניט געקומען . יעדען טאָג זענען זיי געגאַנגען צים רבין זעהן וואָס ער מאַכט עס האָט אַזוי געדויערט ביז נאָך פורים איז נאָך דיא שלאַפקייט געשטאַנען אוף איין אופן. נאָך פורים ווי זיי האָבען געזעהן אַז דיא שלאַפקייט האָט זיך געשטאַרקט און מען האָט געזעהן אַז עס האַלט ביי שלעכט האָבין זיי געשיקט אַשליח נאָך ר׳ נפתלי זצ״ל מראָפשיטץ אז ער זאָל קומען כדי אַלע תלמודים זאָלען זיין בייזאַמען ביי דעם רבינס פטירה .

דער רבי ר׳ נפתלי איז געפאָהרען קיין לובלין און איז אָהנגעקומען קיין לובלין ר״ח ניסן און איז אַריין געגאַנגען צום רבין און האָט געזעהן ביי וואָס דעם רבינס שלאַפקייט האַלט ער האָט שטאַרק געוויינט און איז שוין געזעסען ביי דעם רבינס בעט ביי טאָג און ביינאַכט ער האָט ניט אָבגיטרעטען קיין איין רגע פון רבינס בעט גאַנצע צוועלף טעג . עס איז געקומען דער דריצייטער טאָג אין ניסן און דער פריה איז דער רבי ר׳ נפתלי אַרויס געגאַנגען פון רבין און איז געגאַנגען אויף זיין אַכסניא און איז שוין מעהר ניט אַריין געקומען צים רבין. אָבער אַלע תלמודים זענען געבליבען זיצין ביי דעם רבין און ניט אָבגיטרעטען קיין רגע . יעדען טאָג האָבין זיי געשיקט נאָך דעם רבין ר׳ נפתלי ער זאָל אַריין קומען צים רבין. ער האָט אָבער ניט געקוקט אויף זיי און איז ניט געקומען צי געהן . תשעה באב און דער פריה ווי זיי האָבין געזעהן אַז עס האַלט שוין ביי שלעכט האָבין זיי ווייטער גישיקט נאָך איהם. צוועלף אַזייגער ביי טאָג איז ער געגאַנגען צים רבי׳ן און אַזוי ווי ער איז נאָר אַריין גיקומען אין שטיב אַריין האָט דער רבי איבער געגעבען זיין נשמה צי השי״ת און איז נפטר געוואָרין תשעה באָב נאָך צוועלף .

די תלמודים איז די זאַך גיוועזען אַווינדער פין וואַנען האָט ר׳ נפתלי געוויסט אָב צי פאַסען די צייט ווען דער רבי וועט נפטר ווערען האָבין זיי איהם גיפרעגט

ניפרעגט . האָט ער זיי געענטפערט איך בין ניט קיין נביא און ניט קיין בן
נביא מעהר פון אייך . נאָר די זאַך איז אַזוי ווי עס איז דאָך ידיעה אז אין
די צוועלף טעג פון ר״ח ניסן יעדעס יאָהר פלעגט דער רבי אויף שרייבען וואָס
עס וועט זיין אין דעם גאַנצען יאָהר יעדען טאָג אויף יעדען חודש איבער
דעם בין איך געקומען צו פאָהרען ר״ח ניסן און בין געזעסען ביי דעם רבין
און ניט אָבגעשטערט קיין רגע פון רבין ווי עס איז געקומען אין פינפטען טאָג
(וואָס ער איז מרמז אויף חודש אָב ווייל די חדשים רעכינען זיך פון ניסן) האָט
מיר דער רבי געזאָגט איך זעה ניט דעם טאָג פון תשעה באָב נאָר ביז אַהאַלבען
טאָג ניט מעהר האָב איך פערשטאַנען אַז דאָס מיינט ער אויף זיך ווייל ער
וועט ניט לעבען נאָר ביז צוועלף . איבער דעם האָב איך געוויסט אָב צו
פאסען ווען אריין צו קומען צים רבינס פטירה זי״ע ועכי״א .

אוווינדערליכע מעשה פון רבין ר׳ נחום טשערנאָבלער מיט זיין זוהן ר׳ מאָטילי טשערנאָבלער זכרונם לברכה .

דער רבי ר׳ מאָטילי איז געוועזען זייער שלאַף און איז עטליכע וואָכין געלעגען
אין בעט און עס איז איהם ניט בעסער געוואָרין . און פונקט דאַמאָלט
איז זיין משמש וואָס איז נאָך געוועזען משמש ביי זיין פאָטער ר׳ נחום זצ״ל
אויך שלאַף געוואָרען און האָט געהאַלטען ביי שטאַרבען . די חסידים האָבין
געזעהן אַז דער משמש האַלט ביי שטאַרבען און אויך זייער רבין ווערט ניט
בעסער . זענען זיי געגאַנגען צו זייער רבין ר׳ מאטילי און איהם געבעטען
אז ער זאָל אָב שרייבען אַבריף צו זיין פאָטער און איהם בעטען אַז ער זאָל
אוף איהם מתפלל זיין אַז ער זאָל געזונד ווערען און זאָל דעם בריף מיט געבין
דעם משמש דער משמש זאָל דעם בריעף איבער געבען זיין פאָטער . דער
רבי האָט אויף דעם מסכים געוועזען און האָט אָבגעשריבען אַבריעף צו זיין
פאָטער און האָט איהם געשיקט צו דעם משמש און איהם אָהנגעזאָגט אַז
ער זאָל ניט מסיח דעת זיין פון איהם נאָר אַזוי ווי ער וועט קומען אויף
יענעם עולם זאָל ער תיכף איבער געבען דעם בריעף צו זיין פאָטער ר׳
נחום זצ״ל .

דער משמש האָט צו געזאָגט אַזוי צו טוהן ווי דער רבי האָט איהם געהייסען
באַלד נאָך דעם איז דער משמש נפטר געוואָרען און עס איז פערביי בעגאַנגען
אַצייט און דעם רבין איז ניט בעסער געוואָרין די חסידים איז עס געוועזען
אוווינדער

אווינדער זיי האבין געוויסט אז דער רבי ר' נחום האט שטארק ליעב געהאט זיין זוהן אין זיכער האט דער משמש איהם איבער געגעבען דעם בריעף אין דעם רבין ווערד גאר ניט בעסער. עס איז פערביי געגאנגען עטליכע וואכין די שלאפקייט האט זיך אלע מאהל מעהר געשטארקט אז עס האט שון כמעט געהאלטען ביי יציאת נשמה פליצלינג האט דער רבי אהנגעהויבען צי שוויצען אין אקורצען צייט איז ער געזינד געווארען. ווען ער אין שוין געוועזען פעליג געזינד האט ער געמאכט אסעודת הודאה אין איז געוועזען זייער פריילך. זיינע מקורבים האבין געזעהן אז ער איז פריילך האבין זיי איהם גיפרעגט צי דער משמש האט מקיים געוועזען אין האט איבער געגעבען דעם בריף? האט ער זיי גיענטפערט יא. האבין זיי איהם גיפרעגט פאר וואס האט אזוי לאנג געדויערט פאר וואס זענט איהר באלד ניט געזינד געווארען האט זיי דער רבי גצזאגט איך וועל אייך דער ציילען די סיבה פין דעם. אזוי ווי דער משמש איז געקומען אויף יענעם עולם האט ער געבעטען מען זאל איהם ווייזען דאס ארט פין מיין פאטער האט מען איהם גיענטפערט אז ער קען ניט זעהן מיין פאטערס ארט וויל זיין ארט איז קודש קדשים איבער דעם טאהר ער ניט אהין אריין געהן האט דער משמש ניט געקענט איבער געבען דעם בריעף מיין פאטער. עס האט אזוי גדויערט אצייט ביז מען האט מיין פאטער מעלה גצוועזן צי אגרעסערע מדרגה גייענדיג ציא דעם ארט האט ער געמוזט אדורך געהן דורך דעם ארט ווי דער משמש איז געוועזען אין פיעל כתות מלאכים זענען געגאנגען מיט איהם עס האט קיינער ניט גיקענט צי איהם צי געהן:

ווי דער משמש האט דער זעהן מיין פאטער האט ער אהנגעהויבען צי שרייען רבי רבי. ווי מיין פאטער האט דערהעהרט זיין שרייען האט ער איהם איבער גיפרעגט ווער ביסטו האט איהם דער משמש גיענטפערט איהר קענט מיך ניט איך בין דאך געוועזען אייער משמש. האט איהם דער רבי גיענפערט איך קען דיך ניט ער האט איהם געוואלט דערמאנען אלע סמנים. מיין פאטער האט איהם גיפרעגט וואס ווילסטו האט איהם דער משמש גיענטפערט איך וויל אייך איבער געבען אבריף פין אייער זוהן איהר זאלט אויף איהם מתפלל זיין ער זאל האבין ארפואה ער איז שוין שלאף עטליכע וואכין אין האט איבער גיגעבין דעם בריף מיין פאטער, האט ער איהם תיכף גיענטפערט דעם משמש איך האב ניט קיין זוהן אויף דער וועלט דער משמש האט אהנגעהויבען שטארק צי וויינען אין שרייען אין האט געזאגט רבי פאר וואס גודענקט איהר ניט אין אייער זוהן איז דאך אויך אקדוש וטהור. ווי מיין פאטער האט גיהערט די רייד האט ער געזאגט יא יא איך גידענק שוין איך האב אזוהן ער וועט תיכף האבין ארפואה אין עס איז אזוי געוועזען אזוי ווי מיין פאטער האט ארויס געזאגט די ווערטער האב איך תיכף

גיהאט

גיהאט אָהנגעהויבען צו שוויצען און בין געזונד געוואָרען
נאָך דעם האט דער משמש געפרעגט מיין פאָטער פאר וואס האט איהר תיכף ניט גידענקט און אייער זוהן ביז איך האָב געמוזט שרייען מיט אגעוויין דאמאָלסט האט איהר אייך הערשט דער מאנט אין איהם ? האט מיין פאָטער איהם גיענטפערט די זאָלסט וויסען אז די צדיקים האבען ניט קיין כח צו האבין עלייה בעולם העליון אריין צו קומען לגן עדן העליון ביז זיי פערגעסען פון דעם גשמיות עולם התחתון . און אך האָב שוין זיך אויסגעטוהן מעניני עולם הזה איבער דעם האָב איך ניט גידענקט און מיין זוהן אזוי האט דער צוילט דער רבי ר' מאָטעלי פאר זיינע מקורבים בשעת דער סעודת הודאה אז אזוי האט איהם דער משמש דערציילט (ד"ה דער משמש איז צו איהם געקומען מעולם העליון און האט איהם דאָס דערציילט) זי"ע ועכי"א:

א מעשה נורא פון הרב הצדיק מו"ה מאיר מפרימישלאן ז"ל.

אין דער שטאָדט סיטשאָווע איז גיוועזען איין בעל בית ר' שמעון נתן . אין דער מענש איז שלאף גיוואָרען אוף חולי הנפל ר"ל. איז דער ר' שמעון נתן גיפאָרען צו הרב הצדיק הי"ר מאיר'ל פרומישלאנער אוף יום הקדוש. און דער ר' שמעון נתן האט גיהאט איין אהנזאג פון פיעל דאָקטורים אז ער טאָהר קיין מאָהל נישט פאסטען. און יעדען טאָג באלד ווי ער שטייט אוף פון שלאף מוז ער תיכף עפיס טועם זיין טיי צו קאווע וכדומה און זיך נישט לאָזען דאס הארץ איבער גיין ערב יום הקדוש האט הרב הצדיק גישיקט צו זיך אריין רופען ר' שמעון נתן און איהם גיזאָגט די וויסט אינדזערע הייליגע האבין גיהייסען יו"כ פאסטען און זיך פאניגען מיט חמשה ענוים. האט ר' ש"נ ביענטוואָרט איך וויים. האט הרב הצדיק איהם גיזאָגט איך וויים אז ביסט איין שלאפער מענש און די דאָקטורים האָבען דיך נישט געהייסען פאסטען. נאָהר פאָלג מיך און זאָלסט דעם יום הקדוש נישט עסין. ביז איך וועל דיך הייסען אין אלע טאָג ווען ער האט נישט גינומען עפיס עסין צו דער צייט דוט ער בעקומען הולאת ר"ל. דורך האט ר' שמעון נתן גיזאָגט צו הרב הצדיק איך וועל אזוי טוהן ווי דער רבי הייסט מיך. נאָך כל נדרי זאָגט הרב הצדיק צו ר' ש"נ ביי נאכט זאָלסטו גאָהר נישט עסין און נישט טרינקען און דער פרי וועל איך דיר זאָגען ווען די זאָלסט עסין. איז ר' ש"נ גינאנגען אוף דער אכסני'

אכסני' אין זיך געלייגט שלאָפען. גאַנץ פריה איז ער געגאַנגען צו הרב הצדיק זאָגט איהם הרב הצדיק ווארט מיר אויס ביז נאָך ברכו. האָט ער געוואַרט ביז נאָך ברכו אין דאָס האַרץ האָט איהם שוין גוט געחלישט. איז ער צו געגאַנגען צו הרב הצדיק זאָגט ער איהם ווארט מיר אויס ביז נאָך קדושה אַזוי האָט איהם הרב הצדיק אָפגעפירט ביז נאָך מוסף אין ביז נאָך נעילה. אַזוי האָט דער ר' שמעון נתן אָפגעפאַסט אַגאַנצען טאָג אין דאָס חוץ לעת ר"ל האָט ער נישט געהאַט ווי עס איז געקומען ביי נאַכט מוצאי יום הקדוש האָט הרב הצ"ק אַריין גירופען ר' שמעון נתן צו זיך און איהם מכבד געוועזען מיט לעקעך אין בראָנפען ווען ר' שמעון נתן האָט געטרונקען לחיים זאָגט איהם הרב הצדיק די רפואה וואָס מאיר האָט דיר געגעבען וועט דיר מעהר העלפען ווי אַלע דאָקטוירים. וכן הוה דער מענש איז געוואָרען פעליג געזונד און עד יום מותו האָט ער מעהר פון דער קרענק ר"ל נישט געוויסט. פון דאַן אָהן פלעגט ער אַלע יאָהר פאָרען אויף יום הקדוש צו הרב הצדיק קיין פרעמישלאַן זכותו יגן עלינו תמיד:

אַ וואונדערליכע מעשה פון הרב הצדיק ר' מאָטעלי טשערנאָבלער זצ"ל:

דער רבי ר' מאָטעלע טשערנאָבלער אין אַמאָהל געוועזען אין אַשטאָדט וויים ער האָט שוין געוואָלט אַוועק פאָהרען איז צו איהם געקומען אַמענש אין איהם געבעטען אַזוי ווי עס איז מאָרגען ביי איהם אַברית בעט ער דעם רבין אַז ער זאָל זיין סנדיק. דער רבי איז שוין געבליבען אויף מאָרגען צו זיין אויף דעם ברית. מאָרגען אין דער פריה האָט דער רבי אָבגעדאַוונט אין איז געגאַנגען אויף דעם ברית אין איז געוועזען סנדיק אין מען האָט דאָס קינד מל געוועזען נאָך דעם ברית האָט מען מכבד געוועזען דעם רבין מיט לעקיך אין בראָנפין. נאָך דעם האָט דער רבי געפרעגט דעם בעל ברית פאַר וואָס ער גרייט ניט צום טיש מען זאָל געהן עסין האָט איהם דער בעל ברית געענטפערט אַז ער מאַכט ניט קיין סעודה האָט איהם דער רבי געזאָגט איך זעה אַז די ביסט פריילעך פין דער מצוה פאַר וואָס מאַכסט די ניט קיין סעודה? האָט איהם דער בעל ברית געענטפערט איך וואלט זייער געוואָלט מאַכין אַסעודה נאָר איך בין זייער אָרים. האָט איהם דער רבי געזאָגט איך וועל געבען האַלב אין די צווייטע העלפט גיט איהר אין מען זאָל מאַכין אַסעודה האָט דער בעל ברית געענטפערט

גיענטפערט איך קען קיין האלב אוך ניט געבען האט דער רבי געזאגט גיב אדריטעל אין איך וועל געבען צוויי דריטלען · האט ער געזאגט אז ער קען קיין דריטעל איך ניט געבען דער רבי האט גענעבען געלד אין מען האט געמאכט אסעודה אין דער רבי מיט זיינע חסידים האבען זיך גיזעצט צים טיש צי דער סעודה:

אין מיט סעודה האט דער רבי גערעדט פין עניין סעודת מצוה אין האט געזאגט אז אסעודת מצוה איז גרויס כמעט עס איז ניט דא קיין גרעסערע מצוה פין דעם וועלכעס זאל קענען מעניש זיין דעם שטן אין דעם קיטרוג פין יודען ווי אסעודת מצוה · אין ער האט געזאגט איהר זאלט וויסען אז דער שטן ארבייט גיכער ניט צי לאזען דעם מענש מאכין אסעודת מצוה ווי די מצוה אליין. דעם טעם דער פין איז ווייל מיט דעם וואס יודען מאכין אסעודת מצוה האט דער מלאך מיכאל דער שר פין די יודען מנצח געוועזען דעם שטן · עס איז אמאהל געוועזען אגרויסער קטרוג אוף יודען דער שטן האט אוס גירעכינט כמה וכמה עבירות וואס די יודען האבין געטוהן אין דער מלאך מיכאל דער מליץ דער יודישער איז געשטאנען אין האט ניט געהאט וואס צו ענטפערין אין ממליץ זיין אוף די יודען ווייל ער האט געוויסט אז דאס אלץ וואס ער זאגט איז אמת מען האט שוין כמעט געוואלט אב חתמנען אגזר דין אויף די יודען האט זיך דער מלאך מיכאל מיישב געוועזען האט געזאגט צים שטן דיינע טענות זענען טאקי אמת נאר צי האסטו שוין אמאהל געזעהן אז נאך ווי ער טוהט איין עבירה אז ער זאל זיין בשמחה דהיינו ער זאל נאך דער עבירה מאכין אסעודה וכדומה ער זאל זיך פרייען מיט דער עבירה אדרבה ער איז טרויעריג נאך דעם ווי ער טהוט די עבירה ער האט חרטה אבער זאלען מיר זעהן אז ווען איוד טהוט אמצוה איז ער בשמחה אין ער מאכט לכבוד דער מצוה אסעודה ווייל ער האט זוכה געוועזען מקיים צי זיין דעם רצון השי"ת · אין דאס עניין פין דעם איז. ווייל איוד וויל ניט טוהן קיין עבירה נאר עס געהט אין אים אריין ארוח שטות דער שטן רעדט איהם אהן ער זאל טוהן די עבירה טהוט ער די עבירה מצד ההכרח ווייל דער יצר הרע האט איהם גענייט הייסט ער א אונס אין א אונס האט די תורה געפטרת אבער אז איוד טהוט אמצוה טהוט ער זי מיט זיין גאנצען רצון איבער דעם איז ער נאך דעם בשמחה מיט דער טענה האט דער מלאך מיכאל מנצח גיוועזען דעם שטן אין דער פסק דין איז ארויס געגאנגען אוף דעם כלל ישראל לטובה ולברכה פין דאנען זעהן מיר ווי גרויס אסעודות מצוה איז. השי"ת זאל אינז העלפין מיר זאלען זוכה זיין איהם צו דינען מיט אהבה ושמחה מיט הרחבת הדעת אמן כן יהי רצון

אוינדערליכע מעשה פון רבין ר׳ מיכלי זלאטשוּוער מיט זיין זוהן ר׳ יצחק מראדזוועל זצ״ל.

דאס איז דאך ידיעה אז דעם מגידים קינדער האבען געהאט אמנהג סוכות צו עסין ביי זייער פאטער. אמאהל אין חול המועד סוכות זענען זיי זיך צו זאמען געקומען זיי זאלען אריין געהן צום פאטער מיט איהם עסין בעזאמען. ווי זיי זענען אריין געקומען און הויז האבין זיי גיהערט ווי דער מגיד האט געזאגט מיט גרוס התלהבות בזה הלשון רבונה של עולם פאר וואס ביסטו גוזר שלעכטע גזירות אוף די יודען אין מיר זאלען זיי דארפען מבטל זיין (אזוי ווי עס שטייט אז הקב״ה איז גוזר שלעכטע גזירות אין דער צדיק איז זי מבטל) עס וואלט דאך בעסער געוועזען אז מיר זאלען גוזר זיין גוטע גזירות און דו זאלסט זיי מקיים זיין. און האט אזוי איבער גחזרט עטליכע מאהל די ווערטער מיט גרויס התלהבות הערענדיג די ווערטער זענען די קינדער געווארען דערשראקען אין האבען מורא געהאט אריין צו געהן אין שטוב אריין. נאר ווי זיי האבין גיהערט אז זייער פאטער איז שטיל רוהיג געווארען זענען זיי אריין געגאנגען. אין הארץ האבען זיי גיקלעהרט אויף זייער פאטערס רייד אז עס הייסט צו שטארק גירעדט אנקעגען השי״ת. דער מגיד האט באלד מרגיש געוועזין זייער געדאנק. ווי זיי האבען זיך אנידער געזעצט ביי דעם טיש האט ער זיי געזאגט מיינע קינדער איך וועל אייך דערציילען אווינדערליכע מעשה פון ר׳ יצחקי׳ל ראדווילער ר׳ מעכלי זאלטשיווערס אזוהן:

דער רבי ר׳ יצחקי׳ל פלעגט אלע נאכט האבען עליות נשמה און האט אויף דעס הימעל גילערינט סודות התורה ער פלעגט געהן בהיכלות עליונים צו די צדיקים לערנען ביי זיי סודות התורה און יעדער צדיק פלעגט איהם מוסר זיין סודות התורה. ביי טאג פלעגט ער די אלע סודות וואס ער האט גיהערט ביי נאכט און הימעל מגלה זיין פאר זיינע מקורבים. אמאהל האט ער געמאכט עליות נשמה אין זיין נשמה איז אוף געגאנגען למעלה למעלה מעהר ווי שטענדיג עס איז דאמאלס געוועזען אין הימעל א עת רצון האט מען איהם געגעבען רשית צו געהן גאהר הויך אין ער איז געגאנגען פין איין היכל צים צווייטען אלע מאהל העכער אין יעדען היכל האט מען איהם מגלה געוועזען גרויס סודות התורה נאך דעם איז ער אויף געגאנגען אין איין היכל וואס עס איז געוועזען גאהר הויך ווי ער האט געוואלט עפעהנען די טהיר איז ארויס אבת קול מיט אגרויס רעש געה צוריק די טאהרסט דא ניט אריין געהן. ער האט אהנגעהויבען צי ציטערן אין האט געוואלט צוריק געהן האט ער גיהערט אקול רופען מיין טייערער

טײַערער זוהן די זאָלסט װיסען אז אין דעם היכל רוה איך דײַן פאָטער . די זאָלסט װיסען מײַן קינד אַז די האָסט נאָך ניט קײַן רשות אַרײַן צו גײן אַהער . האָט ער איהם גיפרעגט פאַר װאָס ? האָט ער איהם געענטפערט װײַל די ביסט נאָך ניט געקומען צו דער אמת׳דיגער מדריגה ובפרט דורך דעם חטא װאָס די האָסט געטוהן אין דער נאַכט :

װי ר׳ יצהקיל האָט דערהערט אַז ער האָט געטוהן אַ חט די נאַכט האָט ער זיך זײער דערשראָקען װײַל ער האָט זיך ניט געשפירט אין קײַן שום חט . האָט ער גיבעטען זײַן פאָטער אַז ער זאָל איהם זאָגען װאָס פאַר אַ חט ער האָט געטוהן . האָט איהם דער פאָטער געענטפערט דערצײַל מיר װאָס עס איז מיט דיר פאָרגעקומען די הײַנטיגע נאַכט װעל איך דיר שוין זאָגען דײַן חט . האָט איהם ר׳ יצחקיל געענטפערט עס איז צו מיר אַרײַן געקומען אַ אָרימאַן אין האָט פון מיר פערלאַנגט אַגרױסע נדבה און די װײסט דאָך אַז איך בין אַגרױסער אָרימאַן איך האָב גאָהר ניט געהאַט װאָס איהם צו געבען נאָר איין זאַך (װאָס די זאַך איז האָט דער מגיד איהם ניט געזאָגט) האָב איך איהם געװאָלט אַװעק געבען די זאַך ער האָט אָבער ניט געװאָלט נעמען װײַל ער האָט געזאָגט אַז מיט דעם װעט ער זיך נאָך גאָהר ניט קענען העלפין . האָב איך איהם געטרײסט אין צו איהם געזאָגט װײַל השי״ת האָט ליעב אָרימעלײַט איבער דעם שטראָפט ער זײַ אַזױ װי עס שטעה אין פסק „כי את אשר אהב ד׳ יוכיח״ װעמען גאָט ב״ה האָט ליעב דעם שטראָפט ער איבער דעם דאַרף ער מקבל זײַן דאָס אַלעס באהבה מעהר איז ביי מיר ניט פאָרגעקומען קײַן זאַך די נאַכט . האָט איהם דער פאָטער געענטפערט איך דאַרף שוין מעהר ניט הערין ביי דער זאַך האָסטו געזינדיגט װאָס דורך דעם קענסט דו ניט אַרײַן געהן אין מײַן היכל אַרײַן. די האָסט בעדאַרפען בעטען צו השי״ת אויף דעם אָרימאַן אין האָבען אוכיח מיט דעם בורא כל העולמים װײַל ער פיהרט די װעלט מיט רחמים אַז ער זאָל זיך מרחם זײַן אויף דעם אָרימאַן װײַל דאָ אין המעל טײַטש מען דעם פסוק אַנדער ניט אַזױ װי איהר טײַטשט „כי את אשר יאהב ד׳ יוכיח״ װעמען גאָט האָט ליעב דעם שטראָפט ער . נאָר די טײַטש איז „כי את אשר יאָהב ד׳״ װער עס האָט ליעב גאָט „יוכיח״ דער איז זיך מתווכח מיט איהם פאַר װאָס ער פײַניגט מענשין עס װאָלט דאָך בעסער געװעזען אַז ער זאָל שפײַזען די אָרימעלײַט זײַ זאָלען האָבין לחם לאכול ובגד ללבוש זײַ זאָלען ניט זײַן צו שאַנד :

ע״ב זאָלסטו װיסען מהיום והלאָה ניט אַזױ צו טוהן די זאָלסט ניט טרײסטען דעם אָרימאַן נאָר די זאָלסט האָפין צו השי״ת אין מיט איהם האָבין אַװכיח אַז ער זאָל העלפען דעם אָרימאַן אַזױ האָט דער מגיד מטריסק דער צײלט די קינדער האָבין זײ שוין פערשטאַנען פאר װאָס ער האָט גירעדט פין דאַנין זעהן

מיר

מיר ווי גרויס דער כח פון צדיק איז השי"ת זאל אינז העלפען מיר זאלען זוכה זיין איהם צו דינען מיט אמתדיגע הערצער מתוך רוב עושר וכבוד ורוב שמחה און מיר זאלען זוכה זיין צו אגאולה שלימה במהרה בימינו אמן:

א וואונדערליכע מעשה פון הרב הצדיק רבי ר' חיים מאיר יחיאל זצ"ל דער שרף ממאגלניצע מיט דעם רבין מקאצק זצ"ל

עס האט זיך געמאכט א יאהר וואס עס איז ניט געוועזען שכיח קיין אתרוגים אין דער רבי פון מאגלניצע האט געזוכט א אתרוג הדר און האט ניט געפינען אזעלכען אתרוג וואס ער זאל איהם געפעלין. האט ער געשיקט א שליח מיוחד קיין ווארשא וויל ער האט גערעכענט אז אין ווארשא וועט מען געפינען א אתרוג אהדר. דער שליח איז געקומען קיין ווארשא און דאט געזוכט א אתרוג א הדר ער האט אבער ניט געפונען. האט ער דער הערט אז איין יונגער מאן האט זייער א שעהנעם אתרוג איז דער שליח אריבער געגאנגען צו דעם יונגען מאן און איהם געבעטען אז ער זאל איהם פערקויפען דעם אתרוג און ער וועט איהם בעצאהלען וויפיעל ער וועט וועלין וויל ער דארף איהם האבען פאר זיין רבי'נס וועגען דער יונגער מאן איז געוועזען א גרויסער עושר. האט ער איהם געאנטפערט צו וואס טויג מיר וואס איהר וועט מיר בעצאהלען א סך געלד עס פעהלט מיר ב"ה ניט קיין געלד נאר אויב דער רבי וועט מיר מבטיח זיין איך זאל געהאלפען ווערען דאס יאהר מיט א בן זכר וועל איך איהם געבין דעם אתרוג וויל ער האט ניט געהאט קיין קינדער און האט געגעבען דעם שליח דעם אתרוג און האט איהם אהנגעזאגט אז אויב דער רבי וועט איהם ניט מבטיח זיין מיט א בן זכר זאלסטו מיר צוריק שיקען:

דער שליח האט גענומען דעם אתרוג מיט שמחה און איז אהיים געפארען קיין מאגלניצער און האט געגעבין דעם רבין דעם אתרוג. דער רבי האט אהנגעקוקט דעם אתרוג איז ער איהם זייער געפעלין און האט זיך זייער געפרייד, איז אריין געגאנגען און אבעזינדער חדר אריין זיך מתבודד זיין און געבען א שבח צו השי"ת וואס האט איהם מזמין געוועזען א שעהנעם אתרוג. ווען דער רבי איז צוריק אריין געקומען האט ער געפרעגט דעם שליח וויפיעל ער האט בעצאהלט פאר דעם אתרוג? האט איהם דער שליח געענטפערט

בי ענטפערט. איך האב גאהר ניט בעצאהלט פאר דעם אתרוג נאר איונגער מאן האט איהם אייך געגעבען במתנה נאר באופן איהר, זאלט איהם מבטיח זיין מיט אבן זכר אויב איהר וועט איהם ניט מבטיה זיין מיט אבן זכר וויל ער צוריק דעם אתרוג ווי דער רבי האט דאס דערהערט איז ער שטארק צורידערט געווארען אין ער איז געגאנגען און שטיב אהין אין צוריק מיט גרוס התלהבות און האט ניט געוויסט וואס זיך אעצה צו געבען מבטיח זיין דעם מענש מיט אבן זכר האט ער ניט געוואלט צוריק שיקען דעם אתרוג האט ער אוודאי ניט געוואלט. דער נאך האט ער געזאגט צום שליח איך בין דעם מענש מבטיח מיט אבן זכר. עס איז אזו געוועזען צו דריי פערטיל יאהר האט ער געהאט אבן זכר. דאס קינד האט אבער ניט געלעבט מעהר ווי דריי וואכען:

דער יונגער מאן איז געוועזין אקאצקער חסיד נאך דעם ווי דאס קינד איז געשטארבען איז ער געפאהרען קיין קאצק אין האט איהם דערציילט די גאנצע מעשה. האט איהם דער קאצקער רבי געזאגט זאלסט איהם ניט שווייגען ריף איהם אריין לדין ער האט דיר געגעבען אזאך וואס האט ניט געהאט קיין קיום אויף אזא אופן האסטו איהם געגעבען דעם אתרוג קומט דאך אויס אז ער האט געמאכט אויף דעם אתרוג אברכה לבטלה. אזוי ווי דער יונגער מאן איז אהיים געקומען האט ער אב גישריבין אבריף צים רבין פין מאגלניצער מיט די אלע טענות וואס דער קאצקער רבי האט איהם געזאגט. דער מאגלניצער רבי האט פין דעם געהאט גרוס עגמת נפש אין האט שטארק מתפלל געוועזען צי השי״ת. אין נאך דעם האט ער געשריבען אבריף צי דעם יונגען מאן אז ער איז איהם מבטיח מיט אבן זכר אין ער וועט איהם זוכה זיין מגדל זיין לתורה ולכל טוב: אין עס איז אזוי געוועזען דער מענש האט געהאט אבן זכר צים לעבען. פין דאנען זעהן מיר ווי גרויס דער כח פין אמצוה איז דער יונגער מאן איז דאך געפאהרען קיין קאצק אין דאס איז דאך ידוע אז דער קאצקער רבי איז געוועזען א איש אלקים אין אז דער קאצקער רבי האט איהם ניט געקענט העלפען מיט קינדער איז דאך אבעוויי אז דער יונגער מאן האט בטבע ניט געקענט האבין קיין קינדער נאר וויל מען האט געזעהן אין הימעל דאס מסורת נפש וואס דער מאגלניצער רבי האט געהאט ביי דער מצוה פין אתרוג איבער דעם האט זיין ברכה עושה רושם געוועזען אין הימעל אין מען האט משנה געוועזען די טבע אין דער מענש איז געהאלפען געווארען מיט קינדער מיר זאלען זוכה זיין השי״ת זאל אינך טוהן ניסים שלא כדרך הטבע:

אשעהן ערצעהלונג פון דעם מחלוקת פון רבי׳ן ר׳ לייביש מאפאלי אוף דעם רבי׳ן מקאצק זצ״ל.

דאס איז דאך ידוע אז דער רבי ר׳ לייביש מאפאלי האט שטארק געקריגט אויף דעם רבין מקאצק. אמאהל איז דער רבי ר׳ לייביש אריין געקומען און בית המדרש אריין האט ער גיהערט ווי די חסידים האבען גירעדט שלעכטס אוף דעם רבין מקאקצק האט איהם זייער פערדראסען אויף די חסידים אין האט אויף זיי שטארק געשריגען היתכן זיך צו דערוואגען צו ריידען אוף אזא צדיק קדוש ונורא אזעלכע רייד. די חסידים איז די זאך געוועזען אלא ווייל שטענדיג פלעגט זייער רבי אליין צו ריידען שלעכטס אויף דעם קאצקער רבי׳ן און יעצט לאזט ער אפילו קיין צווייטען אויך ניט ריידען נאר דאך האבען זיי מורא געהאט איבער צו פרעגען נאר תיכף ווען דער רבי איז ארוס געגאנגען פון בית המדרש זענען די חסידים צו געגאנגען צו דעם רבינ׳ס גרעסטע תלמודים און זיי געבעטען אז זיי זאלען אריין געהן צום רבי׳ן און איהם בעטען ער זאל זיי זאגען וואס דאס בעדייט. די תלמודים זענען אריין געגאנגען צום רבי׳ן אין האבען איהם גיפרעגט וואס עס איז היינט אנדערש ווי שטענדיג. שטענדינג פלעגט ער אליין ריידען אויף דעם רבי׳ן מקאצק אוין היינט לאזט ער אפילו קיין פרעמדין אויך ניט ריידען? האט זיי דער רבי גיענטפערט איך וועל אייך זאגען דאס ענין פון מחלוקת אוף דעם רבי׳ן מקאצק און האט אוף געשריבען אמ״ם □ און מיטען אפינטילע און האט זיי אזוי געזאגט איהר זאלט וויסען פון דעם פינטעלי אהן רעכטס איז בלויז קדושה און פון פינטעלי אהן לינקס איז בלויז סט״א טומאה און דאס פינטילע אליין איז די רעכטע אמת׳דיגע קדושה וואס עס איז שוין ניט פערהאנען קיין גרעסערע קדושה פון דעם און אז מען רוקט זיך נאר אביסעל אראב פון דעם פינטעלי און דער לינקער זייט אריין פאלט מען אריין און דער סט״א (טומאה):

אלע צדיקים ארבייטען נאר און דער רעכטער זייט און צי צוקומען ביז צו דעם פינטעלי. אבער צו דעם פינטעלי אליין האבען זיי מורא צי צו קומען ווייל זיי האבען מורא זיי זאלען ניט אריינפאלען און דער סט״א (טומאה) אריין אבער דער קאצקער רבי ער האט זיך ארויף גישטעלט אויף דעם פינטעלע אין האט זיך מפקיר געוועזען אין אפילו זיין עולם הבא האט ער אויך מפקיר געוועזען כדי ער זאל קומען צי דעם פינטעלע איבער דעם האב איך אויף איהם מחלוקת ווייל מיט דעם מחלוקת האלטען מיר איהם ער זאל ניט אריינפאלען ח״ו אין דער סט״א אריין אבער באמת איז ער אצדיק קדוש ונורא מאוד זי״ע ועכי״א

ועכי"א פין דאנין זעהן מיר ווי וויים חסידים דארפען זיין געהיטען צו ריידע שלעכטס אויף ארביין און דארפען נים קוקען וואס זייער רבי רעדט אמאהל אויף דעם צווייטען רבין ווייל זייער רבי ווייסט וואס ער טהוט אבער מיר פראסטע מענשין דארפען זיך נים אריין מושען אין דעם . ווייל עס שטיים "הוי זהיר בגחלתן" מען זאגט אהן דער מענש אז ער זאל זיין געהיטען פון זייערע קויהלען דאס מיינט מען די זאלסט זיין געהיטען נים צו טשעפען קיין צדיק מען גלייכט איהם צו קויהלען ווייל פונקט אזוי ווי אקויהל עס דאכט זיך פון ווייטענס אז זי איז שוין אב געלאשען אבער אז מען נעמט זי אין דער האנד אריין ברוהט מען זיך אב אזוי אויך ארבי חאטש די זעהסט אז דיין רבי האט מיט איהם מחלוקת און ריידט אויף איהם שלעכטס קענסטו מיינען אז ער איז נים קיין רבי און מעגסט אויף איהם ריידען ? ניין . די האסט אגרויסען טעות די קענסט דיך אב בריהען מיר דארפען זיין נכנע פאר די צדקי הדור ובזכות זה וועט אונז דורך זיי השי"ת משפיע זיין כל טוב אמן :

א ווינדערליכע מעשה פון רבי'ן ר' לייבעלי אייגער זצ"ל מלובלין .

צווייי חסידים וואס זענען געוועזען מקורבים צום רבי'ן האבען געהאט צוויי קונדער וואס זענען שלאף געוועזען אויף ח"ב און האבען פיהל מאהל געבעטען דעם רבי'ן ער זאל אויף זייערע קינדער מתפלל זיין דער רבי האט אבער זיי גאר נים גיענטפערט זענען זיי געפאהרען צו פיהל צדיקים עס האט אבער זיי גאר נים געהאלפען . אמאהל האבין זיי גיפרעגט דעם רבי'ן צו זיי זאלען פאהרען קיין רוסלאנד צו אגרויסען רבי'ן וואס ער פלעגט געבען קמיעות צו נעמען ביי איהם קמיעות פאר זייערע קונדער וועגען . האט זיי דער רבי גיענטפערט פאר וואס נים עס קען זיין אז דורך איהם וועט איהר געהאלפען ווערין ווייל ער איז אצדיק וקדוש זיי זענען געפאהרען קיין רוסלאנד צו דעם צדיק און האבען ביי איהם גענימען קמיעות און האבען זיי אהנגעהאנגען אויף זייערע קינדערס העלדזער . די קינדער זענען געגאנגען און די קמיעות א יאהר צייט און עס האט זיי גאהר נים געהאלפען . עס איז זיי נאך געווארען יעדען טאג ערגער . צוא זייער רבין האבין זייא שוין נים געוואלט פאהרען ווייל זיי האבען גיזעהן אז ער וויל זיי גאר נים העלפען און אויך האבען זיי

זיך

זיך געשעהמט פאַר דעם רביין פאַר וואָס זיי זענען געפאָהרען צו אַ אַנדערען רביין:

אַמאָהל זענען די ביידע חסידים געוועזען און לובלין ביי דעם רבין ר׳ צדוק הכהן זצ״ל און האָבין איהם דער ציילט די שלאפקייט פון זייערע קונדער און האָבען איהם געזאָגט דאָס זיי זענען ר׳ לייבעל׳עס הסידים און האָבען איהם שון עטליכע מאָהל מזכיר געוועזען זייערע קונדער און אויך זיי זענען שוין געוועזען ביי פיהל רבי״ס און עס העלפט זיי גאָר ניט. האָט זיי ר׳ צדוק געזאָגט געהט נאָך אַמאָהל אַריבער צו לייבעלען און זייט פאר איהם מזכיר די קינדער. אוב ער וועט אייך הייסען פאָהרען צו וועלכין רבין זאָלט איהר איהם זאָגען פיהל יאָהרען זענין מיר צו אייך גיפאָהרען אין יעצט הייסט איהר אינץ פאָהרען צו אַפרעמדען רבין וואָס ער קען אינץ גאָר ניט. איהר קענט אינץ דאַרפט איהר אינץ גיכער העלפען ווי אַצווייטער רבי. זיי האָבין אַזוי געטוהן אין זענען אריין געגאַנגען צו ר׳ לייביל׳ען אין האָבין איהם געזאָגט אַזו ווי ר׳ צדוק האָט זיי געהייסען:

דער רבי האָט גיזעהן אַז ער האָט שוין ניט קיין ברירה זיי ווילען איהם ניט אָבטרעטען ביז ער וועט זיי העלפען. האָט ער זיי געזאָגט ברענגט אייערע קינדער אַהער נאָר זיי זאָלען שטעהן אין הויף זיי זאָלען ניט אַריין געהן אין שטיב אַריין. זיי האָבען גיברענגט די קינדער צים רבין ווי דער רבי האָט דער זעהן די קינדער האָט ער זיך מדבק געוועזען צו השי״ת מיט גרויס דביקות אין איז אַרום געלאָפען אין שטיב הין אין צוריק מיט גרויס התלהבות אַזוי ווי זיין שטייגער איז געוועזען די מענשין וואָס זענען געוועזען אין שטיב האָבין בעקומן שטאַרק פחד אין זיי האָבין אַלע תשובה געטוהן צו השי״ת. נאָך דעם איז דער רבי רוהיגער געוואָרען אין איז צו געגאַנגען צו אַשענקילע אין אַרויס גענומען אַפישקילע אין אַרויס גענימען פון פישקילע אַביסעל אזוב אין געהייסען דעם אזוב אָבקאָכין אין דאָס וואַסער זאָל מען געבען די קינדער צו טרינקען. מען האָט אַזוי געטוהן עטלוכע מאָהל אין די קינדער זענען געזינד געוואָרין. דער משמש האָט ציילט אַז עטליכע טעג איידער די חסידים מיט די קינדער זענען צו איהם געקומען איידער דער רבי איז געגאַנגען עסין פלעגט ער ארויס צו נעמען פון דעם פישקילע אביסעל אזוב אין האָט געזאָגט דעם פסוק „תחטאני באזוב ואטהר״ אין נאָך דעם ווי ער האָט געגעבען אביסעל אזוב פאר די יונגלעך ווען האָט ער שוין מעהר דעם פסוק ניט געזאָגט זעהט מען אז דער רבי האָט פריעהר געזעהן וואָס שפּעטער וועט זיין ער האָט אַלעס פריהער צו געגרייט זי״ע ועכי״א:

אַ וואונדערליכע מַעֲשֶׂה וָואס עֶס אִיז פָארגֶעקוּמֶען נִיט לַאנג אין שְׁטָאדט מ. וָואס אַ מֶענְשׁ פוּן דֶער שְׁטָאדט הָאט דִי מַעֲשֶׂה דֶערְצֵיילְט וָואס עֶר אִיז אַלֵיין בֵּיי דֶעם גֶעוֶועזֶען.

אין שטאָדט מ. האָט געוואָהנט אַ יוד עֶר האָט געהייסען משה'לי גלעזער איז עֶר שלאַף געוואָרען אויף אַפּיס און איז אַזוי געלעגען עטליכע יאָהר און די דאָקטוירים האָבען איהם מייאש געוועזען זיי האָבען איהם געזאָגט אַז עֶר איז מסוכן ווייל זיין פיס איז געוואָרען בראַנדיג ר"ל אין אַפילו מען זאָל איהם אָבשניידען זיין פיס וועט איהם אויך גאָהר ניט העלפין ווייל זיין גוף איז שון אויך אָהנגעריהרט. עס איז ניט מעגליך געוועזען מיט איהם צו פאָהרען צו אַגרויסען דאָקטאָר ווייל עֶר איז געוועזען אָבגעשוואַכט עֶר האָט ניט געקענט רוהען מיט קיין אבר עֶר האָט קאָם גירעדט עס איז שוועהר געוועזען צו הערען וואָס עֶר רעדט און די דאָקטוירים האָבען געזאָגט אַז עֶר האָט נאָך געציילטע מינוטען צו לעבען (דאָס איז געוועזען פרייטיג וואָס מען האָט שוין גירעכינט אַז אָט שטאַרבט עֶר) מאָנטיג ביי נאַכט האָט עֶר זיך אויף געחאַפט און האָט אויף געוועקט זיין טאָכטער וואָס איז גישלאָפען לעבען איהם און צו איהר געווינקען זי זאָל צוקומען צו איהם ווייל עֶר האָט ניט געקענט הויך ריידען און האָט איהר געזאָגט אַז זי זאָל צוגעהן צו דער טהיר זעהן צו די טהיר איז אָפען זי איז צו געגאַנגען צו דער טהיר אין האָט געזעהן אַז די טהיר איז פערמאַכט איז עֶר נשתנה געוואָרען און האָט זי געהייסען צוריק געהן שלאָפען. הגם איהר שמחה איז געוועזען זייער גרויס דאָס זי האָט זוכה געוועזען צו הערין פון איהם ריידען וואָס שוין עטליכע טעג האָט זי פון איהם ניט גיהערט קיין וואָרט דאָך איז איהר צער גרויס געוועזין ווייל זי האָט ניט פערשטאַנען וואָס עֶר האָט זי געהייסען געהן זעהן צו די טהיר איז אָפען צוליעב דעם האָט זי שון ניט גיקענט שלאָפען:

אין דער פריה אַזוי ווי עס איז נאָר טאָג געוואָרען האָט עֶר ווייטער צוגערופען זיין טאָכטער און האָט זי געשיקט רופען די גבאים פון ביקור חולים די גבאים זענען אַריין געקומען האָט עֶר זיי צו גערופען און האָט זיי געזאָגט איך האָב געזעהן אין חלום אַז אַזקן שטעהט לעבען מיר עֶר האָט אויס געזעהן אַ איש אלקים אין האָט מיר געזאָגט די זאָלסט וויסען אַז מען האָט דיך געמשפט אין הימעל אין די האָסט געהאַט פיעל מקטריגים מען האָט כמעט דיר אָבגעפסקינט מיתה נאָר איך האָב ממליץ געוועזען אויף דיר אין געלויבט השי"ת אַז עס איז מיר געלונגען אין איך בין דיר געקומען זאָגען ווי אַזוי דיין רפואה זאָל זיין. איך האָב נאָך נעכטין געוואָלט קומען צו דיר נאָר עס איז ביי

דיר

דיר געוועזען אין שטיב אמענש וואס דורך איהם האב איך ניט געקענט צו דיר ארייין קומען אין זאלסט וויסען אז דאס וואס די האסט געוויינען די ספראווע וואס די האסט געהאט מיט עטליכע יאהר צוריק ערב יום כיפור וועלכעס די ביסט געוועזען אין אגרויס סכנה איז אוך געוועזען צוליעב מיר: דרויך שלאפקייט איז דיר געקומען ווייל די ביזט געוועזען אליין אין מקוה האט דיר אמשחית אהנגערוהרט אין דיין פיס איבער דעם איז דיר דער פיס שלאף געווארען אין די האסט אגליק וואס ער האט דיר נאר אהנגערוהרט אין פיס ווען ער זאל דיר געוועזען אהנרוהרען אין קאפ וואלסט די שוין לאנג געשטארבען. ע״כ זאלסטו שיקען רופען די גבאים פון ביקור חולים אין זאלסט זיי בעט׳ען זיי זאלען געהן אין באהד אריין אין דער ברענגין אוואן אין אויב דער בעדער וועט ניט געבען קיין וואן זאלען זיי געהן צים רב אין דער ציילען די גאנצע מעשה אין דער רב זאל הייסען דעם בעדער געבען אוואן אין מען זאל נעמען אין דער אפטייק פאר פינף קאפיקעס ענים קראפלים אין מען זאל בעטען דעם אפטייקער ער זאל געבען אביסעל מעהר ווי זיין שטייגער איז צי געבען כדי עס זאל זיין גענוג. אין מען זאל דיר פין הייגט ביז דאנערשטיג מאכין זעקס וואנען אין דער פריה אוואן אין ביינאכט אוואן אזוי יעדען טאג. אין דער ערשטער וואן זאל מען אריין טוהן זיבען קראפלים אין יער צווייטער אכט אין דער דריטער ניין יעדען וואן מעהר איין קראפלע אין איידער מען וועט דיך אריין זעצען אין דער וואן אריין זאל מען אהנשעפען פונף פלשליך וואסער אין מען זאל זיי גיט פערמאכען אין מען זאל זיי אריין לייגען אין בעט אריין כדי דאס בעט זאל ניט זיין ליידיג און נאך דעם זאל מען דיך צוריק נעמען אין בעט אריין אין מען זאל אויס גיסען די פלעשלעך וואסער צוריק אין דער וואן אריין נאך דער זעקסטער וואן וועסטו וועהרען געזינד אין זאלסט געהן און מקוה אריין. דאס אליך האט מיר געזאגט דער זקן איך האב איהם געוואלט קושען נאר ער איז תיקף נעלם געווארין איבער דעם האב איך געהייסען זעהן צו די טיהר איז אפען:

די מעשה איז מפורסים געווארען און שטאדט יעדער אייגער האט זיך אויס געלאכט פון דעם בפרט די דאקטורים זיי האבען געזאגט וואס? ער וועט דאנערשטיג געהן אין מקוה אריין מען וועט איהם פריהר לייגען אין דער ערד אריין. די גבאים האבען דאס דערציילט דעם רב הגם ער האט ווינציג געגלייבט און דעם דאך האט ער געהייסען דאס אלעס טוהן און דער בעדער האט טאקי ניט געוואלט געבען די וואן נאר דער רב האט איהם געהייסען האט ער געמוזט געבען. בעת מען האט איהם דאס ערשטע מאהל גענימען און דער וואן אריין איז ער געוועזין כמעט אזוי ווי א מת ער האט זיך ניט גיקענט

גיקענט רוהרען נאָר עָס איז איהם אַלע מאָהל בעססער געוואָרען ביי דער פּערטער וואַן איז ער שוין אַליין אַרויס געגאַנגען פון דער וואַן דאַנערשטיג נאָך דער זעקסטער וואַן איז ער געוואָרען געזינד כאחד אדם נאָר און מקוה אַריין איז עָר ניט געגאַנגען אַזוי ווי דער זקן האָט איהם געזאָגט . ווייל עָר האָט מורא געהאַט פאַר אעין הרע און עד היום האָט עָר חרטה פאַר וואָס עָר איז ניט געגאַנגען און מקוה אַריין עָר שפּיערט נאָך אַביסעל אוויטיג אויף דעם פּיס אָבער ווען עָר זאָל געוועזען געהן און מקוה אַריין וואָלט עָר געווען געזינד געוואָרען . השי״ת זאָל אינץ אויך בעוויזען ניסים אין זאָל אונז שיקען דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן :

אַשְׁעהְנֶע מַעֲשֶׂה וואָס ר׳ הַאט דֶערְצֵיילְט פַאר זַיינֶע חֲסִידִים כְּדֵי יֶעדֶער מֶענְשׁ זָאל ווִיסֶען ווִי אַזוֹי זִיךְ צוּ פִירֶען :

אין דער מדינה פאַ״ס איז געוועזען אַקיסר זייער אשענער מענש אין עָר עָר האָט זיך געהאַלטען אין איין ציהרען אין פּוצען אין צוליעב דעם איז עָר ביי זיך געוועזען זייער גרויס אַז אַלע זיינע שרים זענען ביי איהם גאָר ניט חשוב געוועזען אַז זיי פלעגען מיט איהם צו ריידען אודות ענייני המדינה האָט עָר גאָר ניט געוואָלט הערען וואָס זיי ריידען צו איהם אין האָט זיי גאָר ניט גיענטפערט ווייל זיין זענען ביי איהם גאָר ניט חשוב געוועזען און עָר האָט מיט קיין שום מענש ניט געוואָלט ריידען מחמת זיין גאוה נאָר מיט איין יוד אַחכם פלעגט עָר צו ריידען אין האָט איהם שטאַרק ליעב געהאַט . די שרים האָבין געזעהן אַז דער קיסר האָט דעם חכם ליעב אין מיט איהם רעדט ער זענען זיי אריבער געגאַנגען צו דעם חכם אין איהם געבעטען אין איהם געזאָגט ווייל מיט דיר ריידט דער קיסר ע״כ איז אויף דיר מוטל די זאָלסט דעם קיסר אַביסעל נידעריגער מאַכין ווייל אויב דער קיסער וועט זיך אַזוי גרויס האַלטען קען עס ברענגען שאַדען צו דער מדינה אין אויך צו זיין מלוכה . דער חכם האָט זיי צו געזאָגט אַז ער וועט שוין דאָ זעהן עפּיס צו טוהן וועגען דעם :

דעם צווייטען טאָג איז דער חכם געגאַנגען צום קיסר ווי דער קיסר האָט דער זעהן דעם חכם האָט עָר שטאַרק געפינען חן ביי איהם אין די אויגען אין האָט איהם געבעטען זעצען אין האָט איהם געזאָגט איך האָב דיך זייער ליעב אין

אין וואָס די פּערלאַנגסט פין מיר וועל איך דיר געבען. האָט דער חכם
געזאָגט צים קיסר איך פּערלאַנג די זאָלסט מיט מיר אַביסעל אַרויס געהן
שפּאצירען אויף די פעלדער נאָר עס זאָל קיינער ניט מיט געהן. דער
קיסר האָט איהם צילייעב געטוהן אין איז מיט איהם געגאַנגען שפּאַצירען
און פעלד אַריין. האָט דער חכם געפיהרט דעם קיסר דורך אום־ריינע ערטער
ווען זיי זענען אַדורך געגאַנגען דורך די אום־ריינע ערטער האָבען זיי זיך צו
געהאַלטען דיא נעז כדי זיי זאָלען ניט שפּירען דעם שלעכטין ריח און
דער חכם האָט אויס געשפּיגען אוף דעם מיסט. דער קיסר האָט גיפרעגט
דעם חכם פאַר וואָס ער האָט איהם געפיהרט אויף אַזאַ אום־ריין אָרט?
האָט ער איהם גיענטפערט דער וועג איז דער נענסטער וועג צי צו קומען
צו די פעלדער. ווי זיי זענען פערביי געגאַנגען צוואָנציג איילען וייט פון
מיסט האָט זיך דער חכם געמאַכט גלייך ווי מען רופט איהם און איז צוריק
געגאַנגען צום דעם מיסט און געמאַכט מיט די הענד גלייך ווי ער רעדט מיט
עמיצען דער קיסר האָט גירעכינט אַז ער איז משוגע ווייל ער האָט געזעהן
אַז עס רעדט קיינער ניט מיט איהם. ווי דער חכם איז צוריק געקומען צום
קיסר האָט איהם דער קיסר גיפרעגט ווער האָט דיך גערופען? און וואָס
האָט ער מיט דיר גירעדט? האָט איהם דער חכם מיט אַשוואַך הארץ גיענטפערט
אדוני המלך איך האָב הײנט גיהערט אַ זעלכע בזיונות וואָס איך האָב עס נאָך און
מיין לעבען ניט גיהערט האָט איהם דער קיסר גיפרעגט ווער האָט זיך
דערוואַגט דיך צו זידלען זאָג נאָר מיר וועל איך איהם הייסען דעם קאָפּ
אראָב נעמען. האָט איהם דער חכם גענטפערט אדוני המלך ניט קיין מענש
האָט מיך מבייש געוועזען. נאָר דאָס מיסט וואָס איך האָב אויף איהם געשפּיגין
האָט מיך צוריק גערופען און האָט מיר געזאָגט. די מענש בעל גאוה קום נאָר
אַהער און מיר וועלין האָבען אוכיח. די ווייסט דאָך אַז איך בין אַמאהל חשוב
געוועזין מען האָט מיך גענוצט אויף אַלע גרעסטע ערטער יעדער איינער האָט
צו מיר געגלייסט ווער עס האָט מיך גיגעסין האָט מיך שטאַרק געלויבט נאָר
ווייל איך בין אַריין געקומען צו דיר אין בויך אַריין בין איך אַזוי געוואָרען איך בין
געוועזין זיס און בין געוואָרען ביטער ווער האָט דאָס מיר גורם גיוועזין? אַז ניט די?
די כעטש דער מאַן דיך אַז די קומסט אַרויס פין אַטיפּה סרוחה אין וואָס ווערט
פין דיר ווערען? פאַר וואָס האָסטו אויף מיר געשפּיגען פאַר וואָס שפּייסט די
ניט אויף דיר אַליין די דאַרפסט דיך שעהמען די דאַרפסט ויסען אַז דאָס אלעס
האָסטו מיר גורם געוועזען אין דאַרפסט ויסען אַז פין דיר וועט אויך אַזוי ווערען.
הערענדיג די רייד בין איך שטארק מבויש געוואָרען ווייל דאָס מיסט האָט מיר
געזאָגט איז אַלעס אמת ווי דער קיסר האָט דאָס דער הערט איז ער געוואָרען שטאַרק
נכנע

נכנע און איז געווארען ביי זיך שטארק נידעריג אז ער האט שון גירעדט מיט דער נידעריגסטען מענש:

די שרים האבין געזעהן אז נידעריג זייער קיסר זאל זיין טויג אויך ניט וויל אז ער האלט זיך נידעריג ביי יעדען מענש האט קיינער פאר איהם ניט קיין מורא. ווערד די מדינה גאהר אבגעלאזט וואס איינער וויל טוהט ער האבין זיי געבעטען ביי דעם חכם אז ער זאל זעהן אז דער קיסר זאל זיך האלטען אין מיטעלען וועג ניט צי גרויס און אויך ניט צי נידעריג. דער חכם איז געגאנגען צים קיסר און איהם געבעטען זיי זאלען וויטער געהן שפאצירען זיי זענען וויטער געגאנגען אויף דעם זעלבען ארט ווי זיי זענען צי געקומען צי דעם מיסט זענען זיי שוין געגאנגען געלאסען און האבין שוין ניט צי געהאלטען די נעז און ניט געשפיגען דער חכם האט זיך וויטער אב געשטעלט ביי דעם מיסט און האט וויטער געמאכט מיט די הענד גלייך ווי ער רעדט מיט עמיצען. האט איהם דער קייזער גיפרעגט וואס האט דיר דאס מיסט וויטער געזאגט איך בין דאך שוין גענוג נידעריג האט איהם דער חכם געזאגט אז דאס מיסט האט איהם געזאגט יעצט גיטע רייד וועלכעס איך האב זיך אביסעל בערוהיגט די מענש בויסט דאך פארט די בעסטע בריאה פון דער וועלט די האסט דאך אגיטען שכל מבחין צי זיין פון גוטעס ביז שלעכטס די דארפסט טאקי וויסען ווי וואיט די מדה פון גאוה ווי מיאוס זי איז ביי גאט און די אויגען בויסט דאך אבער פארט אמענש די דארפסט טאקי רעכינען אז דאס גאנצע מיסט איז פון דיר עס קומט דאך אבער ארויס אטובה פון דעם מיסט דורך דעם מיסט וואס מען מיסטיגט די פעלדער און גערטנער וואקסען נייע פרישע פראכטען אזוי די מענש די דארפסט וויסען אז ביסט דאך אמענש האסט דאך און דיר מעהר מעלות פון אנדערע בעלי חיים צ"כ דארפסטו דיך פיהרען (בדרך האמצע) מיטעל. דער קיסר האט שוין פערשטאנען וואס ער מיינט און האט זיך אדגעהויבען צו פיהרען בדרך האמצע. פון דעם דארפען מיר זיך לערנען אז אמענש דארף זיך פיהרען בדרך האמצע זיך האלטען צו גרויס טויג ניט אבער צו נידריג טויג אויך ניט וויל דער יצר הרע קען דעם מענש ארויס פיהרען פון וועג און איהם איינרעדען די בויסט זינדיג און וועסט ניט האבין יענע וועלט לעב דיר חאטש צו אויף דער וועלט טוה וואס דיין הארץ גלוסט אמת אמענש טאהר ניט זאגען אז ער איז אצדיק אבער זאגען אז ער איז ארשע טאהר ער אויך ניט ער דארף זיך האלטען פאר איין מיטלען מענש קיין רשע איז ער ניט נאר עפיס מצות האט ער יא און וואס מעהר מצות ער וועט טוהן בעסער וועט איהם זיין השי"ת זאל אונז דערלייכטען אינזערע אויגען מיר זאלען זעהן וואס אונז פעהלט און מיר זאלען מתקן זיין

זיין וואָס איינ פעהלט און מיר זאָלען געהאָלפען וועהרען בכל טוב אמן :

אַמַעֲשֶׂה נוֹרָא וואָס איז פאַרגעקומען אין דער שטאָדט דַמֶשֶׂק:

אין דער שטאָדט דמשק איז געוועזען אַרב אַצדיק אחכם ער איז געוועזען בקי אין אַלע שבע הכמות עס איז ניט געוועזען צו איהם דער צווייטער באַר איין ישמעל (טערק) איז געוועזען אין דמשק וואָס איז אויך געוועזען אַחכם בשבע חכמות מיט איין זאַך איז דער ישמעל געוועזען גרעסער פון דעם חכם אַז ווער עס איז צו געקומען פרעגען וועגען אַ שלאַפען איז ער אַריין געגאַנגען אין אַבעזונדער חדר אַריין אין זיך כתבודד געוועזען אַהאַלבע שעה און איז אַרויס געקומען מיט תשובה צו ער וועט ווערען געזונד צו ניין אין הזט פונקטליך געטראָפען (אזוי ווי דער תנא ר׳ חנינא בן דוסא) דער רב דער חכם איז עס געוועזען אַוועבדער ער האָט צו זיך געזאָגט היתכן דער ישמעל זאָל גיכער וויכען פון מיר. פאַר איהם זאָל מען מגלה זיין די ספרי היים וספרי מתים און פאַר מיר ניט איז ער דען היילגער פון מיר. דער רב האָט פון דעם גרויס צער געהאַט. ער האָט געטראַכט עצות ווי אַזוי ער זאָל אַריין קומען צו דעם ישמעל און ער זאָל זיך בעקענען מיט דעם ישמעל כדי ער זאָל זיך קענען ביי איהם אויס לערנען די חכמה. דער רב האָט צו זיך גערופען דעם פרנס העיר (דעם ראש הקהל) און איהם געשיקט צום ישמעל ער זאָל איהם זאָגען אַז דער רב וויל צו איהם קומען צו ער גיט איהם רשות צו קומען ווייל דער ישמעל איז געוועזען אַגרויס שר ניט יעדער האָט געקענט צו איהם צו קומען אַלע גרעסטע שרים פלעגען זיך צו לאָזען קאָסטען אַסך געלד כדי זיי זאָלען קענען איהם זעהן און הערען פון איהם אַגיט וואָרט אַברכה. דער פרנס העיר איז אריבער געגאנגען צום ישמעל און איהם געזאָגט אז דער רב וויל צו איהם קומען זיך מיט איהם זעהן. האָט דער ישמעל איהם גיענטפערט איך האָב טאקי גיהערט דאָס אייער רב איז אגרויסער חכם איך וואָלט זיך טאקי געוואָלט מיט איהם זעהן ע״כ געה צום רב און זאָג איהם אז איך בעט איהם אז ער זאָל תיכף קומען. דער פרנס העיר איז געגאנגען צום רב און האָט איהם געזאָגט די תשובה פון ישמעל דער רב האָט זיך זייער געפרייט. און איז גלייך געגאנגען צום ישמעל

וויא

זי דער ישמעל האָט איהם דערזעהן האָט ער איהם זײַער שעהן אויף גענומען און איהם געבעטען זעצין און האָבען צווישען זיך געשמיסט פון פערשידינע זאַכען, צווישען דעם שמיסען האָט דער ישמעל גיפרעגט דעם רב צו ער האָט אַידועה און דער חכמה דער רב האָט איהם גיענטפערט יאָ. נאָך דעם האָט ער איהם גיפרעגט צו ער האָט אידועה און אצווייטע חכמה און אַדריטע און אַזוי און פיעל חכמות זר האָט איהם אַלעס גיענטפערט יאָ. דער ישמעל האָט איהם געפּריווט אין פיעל חכמות און ער האָט געזעהן אז ער איז נאָך שעהר חכם פון איהם האָט ער געזאָגט צום רב זאָלסט וויסען אז די האָסט מיך דערפרייט מיט דיין קליגשאפט ע"כ בעט איך דיך אז לכל הפחות איין מאָהל און דער וואָך זאָלסטו צו מיר קומען און האָט איהם בעגלייט פון זיין שטיב ארויס מיט כבוד גדול אין דער רב איז זייער צופרידען געוועזען פון זיין פערלאנג ווייל אז ער וועט ווערין מיט איהם בעקאנט וועט ער קענען ביי איהם לערנען די חכמה וואָס ער איז שוין לאנג משתוקק זי צו קענען:

עס איז פערביי געגאנגען צוויי טעג דער ישמעל האָט זייער געוואָלט זיך זעהן מיט דעם רב. ער האָט געשיקט צוויי שלוחים צו דעם רב און איהם געבעטען אַז ער זאָל צו איהם קומען דער רב איז צו איהם געגאַנגען דער ישמעל האָט גיפרעגט דעם רב אויף איין חכמה צו ער קען זי האָט ער איהם געזאָגט אַז ער קען זי זייער גוט איז דער שר געפאַלען דעם רב צו די פיס און איהם געבעטען אַז ער זאָל איהם אויסלערנען די חכמה. האָט דער רב גיענטפערט אדוני השר זאָלסט וויסען אַז מיך האָבען די חכמות געקאָסט אויסלערנען זייער אַסך געלד ע"כ וויל איך דיך ניט בחנם אוסלערנען. האָט דער שר געזאָגט צום רב וויפיעל די ווילסט וועל איך דיר געבען און לערען מיך אויס די חכמה האָט דער רב געזאָגט צום שר קיין געלד וויל איך ניט נאָר אויב די וועסט מיך אויסלערנען אַצווייטע חכמה וואָס איך ווייס זי ניט וועל איך דיך אויסלערנען די חכמה. האָט אים דער שר גיפרעגט ווי איז פערהאַנען אַחכמה וואָס איך ווייס זי און די ניט. איך זעה דאָך אַז די ביסט אמושלם בכל החכמות. האָט איהם דער רב גיענטפערט די חכמה צו וויסען צו דער שלאָפער וועט בלייבען לעבען צו ניט דאָס ווייס איך ניט און אויב די וועסט זי מיך אויס לערנען וועל איך דיך די חכמה וואָס די ווייסט זי ניט אוסלערנען. האָט איהם דער שר גיענטפערט עס איז אַשווערע זאַך איך קען די חכמה ניט מגלה זיין פאַר קיין שום מענש איך בין בעשוואָהרען פון מיינע עלטערין איך זאָל די חכמה ניט מגלה זיין פאַר קיין שום מענש. האָט דער רב איהם גיענטפערט איך בין אויך בעשוואָהרען פון מיינע עלטערין איך זאָל די חכמה פאַר קיין שום מענש ניט מגלה זיין נאָר ווייל עס איז דאָך

פאַר

פאַר מיין טובה וועגען כדי איך זאָל זיך אויס לערנען אצווייטע חכמה מעג איך זיכער. ע״כ מעגסטו די אויך מיך אוסלערנען ווייל די פערקופסט דאָך עס ניט פאַר קיין געלד נאָר פאַר אַצווייטע חכמה. האָט איהם דער שר ניענטפערט איך בעשטעה נאָר עס איז פאַר דיר אַשווערע זאַך האָב איך מורא אַז די וועסט עס ניט קענען אויס האַלטען. האָס איהם דער רב גיענטפערט איך נעם אויף מיר אַלעס כדי איך זאָל קענין די חכמה. האָט איהם דער שר געזאָגט געה יעצט אַהיים און זאָלסט פאַסטען צוויי טעג פון היינט ביינאַכט אָהן און פאַר נאַכט זאָלסטו ניט עסין קיין פליישׁ און ניט טרינקען קיין וויין נאָך דעם עסין זאָלסטו די דיך טובל זיין און זאָלסט דיר אָהנטוהן ריינע מלבושים און די צוויי טעג פון תענית זאָלסטו די דיך יעדען טאָג טובל זיין און דער פריה און פאַר נאַכט און זאָלסט תשובה טוהן:

דער רב האָט דערהערט די רייד איז ער שטאַרק נתפעל געוואָרען און האָט געזאָגט צום שר איך נעם אויף מיר צו טוהן אַלעס וואָס די האָסט מיך געהייסען. האָט איהם דער שר געזאָגט געה יעצט אַהיים און טוה אַלעס און דריטען טאָג זאָלסטו צו מיר קומען וועל איך דיך אויסלערנען דעם סוד. דער רב איז אַהיים נעגאַנגען און האָט אַלעס געטוהן וואָס דער שר האָט איהם געהייסען. אויף דעם דריטען טאָג איז ער געקומען צום שר דער שר האָט זיך מיט איהם שטאַרק דער פרייד און האָט איהם געזאָגט איך דערקען און דיר אַז די האָסט אַלעס געטון וואָס איך האָב דיך געהייסען האָט איהם דער רב געזאָגט איך בין נאָך יעצט אויך בתענית האָט איהם דער שר געזאָגט די האָסט גלייך געטוהן. יעצט קום מיט מיר וועל איך דיר ווייזען דעם סוד זיי זענען אַריין געגאַנגען און אַחדר אַריין (וואָס דאָס חדר איז שטענדיג געוועזין פערשלאָסען און דעם שליסעל פון חדר האָט ער קיינמאָהל ניט איבער געגעבען עמיצען נאָר ער האָט איהם אַליין געהאַלטען) און האָט צוריק פערשלאָסען די טהיר פון דעם חדר זענען זיי אַרוס געגאַנגען און אַגאָרטין אַריין און מיטען דעם גאָרטען איז געוועזען אַטייך לעבען דעם טייך איז גילעגען צווייערליי מלבושים דער שר האָט געזאָגט צים רב מיר דאַרפען זיך טובל זיין איידער מיר געהען אַריין אין אַזאַ הייליג אָרט אַריין נאָך דער טבילה האָבען זיי זיך אָהנגעטוהן די מלבושים וואָס זענען גילעגען אָהנגעגרייט פער זייערט וועגען אין זענען צי געגאַנגען ביז צים עק גאָרטען דאָרט איז געשטאַנען זייער אַשעהן הויז מיט זילבערינע טהירען ווי דער שר האָט געוואָלט עפינען די טהיר האָט ער געזאָגט צים רב זאָלסט זיין נזהר אַריין צי געהן אין דער שטיב אַריין באימה וביראָה זאָלסט טוהן אַלעס וואָס איך וועל טוהן דער שר האָט גיעפענט אַ טהיר האָט דער רב דערזעהן די שטיב אַז זי איז זייער שעהן. קייגען דער טהיר שטעהט אַ אָרון זייער אַשעהנער אויף דער אָרון הענגט אַ פרוכת זייער

שטהו

שעהן אויס געהאפטען מיט דימאנטען אין ברילאנטען. דער שר איז אריין געגאנגען אין שטיב אריין מיט גרויס ציטערניש אין האט זיך געבוקט זיבען מאהל קיינגען דעם היכל. דער רב האט שטארק מורא געהאט אפשר שטעהט אין דעם ארון אצלם. אין ער מוז דאך טוהן וואס דער שר טיהט ווי אזוי זאל ער זיך ביקען צי אצלם האט ער צי געמאכט די אויגען ער זאל ניט זעהן צי וואס ער ביקט זיך אין געזאגט שויתי ד׳ לנגדי תמיד דיה איך שטעל זיך פאהר דער שם הו״י ב״ה פאר מיינע אויגען ממילא ביק איך זיך צי גאט ב״ה, ווי זיי זענען צי געקומען לעבען ארון האט דער שר געזאגט דעם רב מיט אשטיל קול מיט גרויס אימה ופחד גיה עפין אויף דעם ארון אין דארט וועסטו געפינען דיין בקשה דער רב האט גיעפענט די טהיר פין ארון וועלכעס זי איז געוועזען פין ריין גאלד מיט ברילאנטען אין דעם ארון איז געשטאנען אטאוועל, אוף דער טאוועל איז געוועזען אויף געצייכענט דאס געשטאלט פין דער מנורה אין פין אויבען אין געשטאנען אויף געשריבען מיט גרויסע אותיות דער רב האט דאס דערזעהן האט ער זיך שטארק גיפרייד אז ער האט זיך טאקע געביקט צים שם הו״י אין איז צוריק געגאנגען אין זיך געביקט אין זענען ארויס געגאנגען:

האט דער רב געזאגט צים שר די האסט מיר געזאגט אז דא וועל איך געפינען מיין בקשה צים סוף ווייס איך נאך גאר ניט. האט דער שר געזאגט צים רב די זאלסט וויסען די גרויסע אותיות וואס די האסט געזעהן איז דער נאמען פין גאט וואס ער האט בעשאפען הימעל אין ערד (דער שר האט געמיינט אז דאס ווייסט קיינער ניט נאר ער און אז מען קומט צו מיר איך זאל מתפלל זיין פאר אשלאפען וועגען בין איך זיך טובל און גיה אריין און דער שטיב אריין אין בין מתפלל באימה וביראה נאך דער תפלה עפין איך אויף דעם ארון און קיק אויף די אותיות לייכטען ווייס איך אז מיין תפלה איז אהנגענומען געווארען און אוב די אותיות זענען טינקיל ווייס איך אז דער שלאפער וועט שטארבען:

דער רב איז אהיים געגאנגען און האט אהנגעהויבען שטארק צו וויינען און האט געזאגט וועה איז צו מיר וואס פאר אענטפער וועל איך האבען אויף יענער וועלט אז אגוי וואס ער ווייסט ניט דאס גרויסטייט פון גאט ב״ה נאר וויל ער ווייסט אז ער האט בעשאפען דיא וועלט גיט ער אב כבוד גאט און בשעת ער געהט אריין און שטיב אריין געהט ער אריין מיט אימה ופחד און דורך דעם האט ער זוכה געוועזין צו דעם גאנצען כבוד, מיר יודען ווייסען דאך יא ווי גרויס גאט ב״ה איז וואס פאר א פערענטפער וועלין מיר האבען מיר דארפען דאך נאך מעהר כבוד אבגעבען גאט ב״ה און מעהר מורא האבין פאר השי״ת מיר זאלע זוכה זיין עס זאל אינץ מקוים ווערען דער פסק „ומלאה הארץ

הארץ דעה״ מיר זאלען שוין וויסען ווי ווייט מיר דארפען מורא האבען פאר גאט ב״ה און מיר זאלען זוכה זיין צו אגאולה שלימה בקרב אמן:

איכוח וואס יודען האבען געהאט מיט אגלח און דער מדינה תורגמא פאר דעם מלך הישר סולטאן שלים.

אין דער מדינה תורגמא בזמן המלך סולטאן שלים דער אוהב היהודים. נאר די שרים און דער גאנצער קעניגליכער הויף. זענען געוועזין שנאי יהודים בפרט דער גלח זייערער איז געוועזען אגרויסער צורר היהודים. ווען זיי זענען זיך צוזאמען געקומען צום קיסר האבען זיי אלץ נאר גירעדט שלעכטס אויף יודען בפרט דער גלח ער איז שטענדיג געוועזען אשטן און גירעדט שלעכטס אויף די יודען. דער קיסר האט זיי אבגיוועגד און האט זיי ניט געוואלט פאלגען. דער גלח האט זיך אעצה געגעבען און האט מיט כישוף אראב גיבראכט איין פייער בעת אלע גוים זענען געוועזין בבית תפילתם און ער איז געשטאנען און געדרשנת איז אראב געקומען ארום איהם פון אלע זייטען אפייער און ער איז געשטאנען און מיטען פייער איז יעדען איינעם געוועזען אווינדער דאס ער שטעהט און מיטען פייער און שאדט איהם גאהר ניט אביסעל שפעטער איז ער אנידער געפאלען אויף דער ערד און האט זיך געמאכט גלייך ווי ער חלשת מען האט איהם קוים דערמינטערט און עטליכע מינוט ארום האט ער אהנגעהויבין צו שרייען צום המון און זיי געזאגט איהר האט געזעהן וואס מיר איז הייבט פארגעקומען איך בין כמעט געשטארבען פון שרעק איך בין געשטאנען און מיטען פייער יעדער רגע האב איך געמיינט אז איך ווער פערברענט האבען זיי איהם גיענטפערט אמת מיר האבען אלעס געזעהן:

האט דער גלח זיי געזאגט איהר ווייסט ווער דאס פייער איז געוועזין דאס איז געוועזען דער מלאך גבריאל ער איז אראב געקומען צו מיר מיט איין פייער פון הימעל און האט מיר געזאגט אז איך זאל זאגען דעם קיסר אז ער זאל צוזאמען רופען אלע יודען פון זיין מדינה און זאל זיי צווינגען זיי זאלען זיך טויפען. אויב דער קיסר וועט ניט וועלען פאלגען זאל ער וויסען אז און זעכציג טעג ארום וועט גאט חרוב מאכין זיין גאנצע מדינה גלייך ווי אין סדום:

דוי דער המון האט דערהערט די רייד האבין זיי איהם געגלויבט אין עס האט זיך אין זיי אהנגעצינדען אשנאה אויף די יודען אין די אלע גרעסטע לייר האבין זיך איינגעזאמעלט אויף איין ארט צי טראכטען א עצה ווי אזוי איבען צי בייגען דעם קיסר אז ער זאל מקיים זיין די רייד וויל זיי האבי פערשטאנען אז דער קיסר וועט זיי ניט גלייבען · זיי האבין זיך מיישב געוועזען אז זיי זאלען געהן צים קיסר אין איהם דער ציילען וואס זייא האבין אליין געזעהן אויב ער וועט זיי גלייבען איז גיט אין אויב ניט זאלען זיי אין איהם מורד זיין אין טוהן מיט די יודען אזוי ווי זיי וועט גיפעלין אהן דעם קייסר'ס רשות. זיי האבען אזוי געטוהן אין זענען געגאנגען צים קיסר אין האבין איהם אלעס דער ציילט וואס זיי האבין אליין געזעהן ■ן האבען איהם געזאגט . אויב די בזסט מסכים דער צי זענען מיר גרייט דיך צי פאלגען אין אויב ניט וועלען מיר אליין טוהן אין זיך נוקם זיין אין די יודען אויב זיי וועלען זיך ניט וועלען טופען וויל מיר זענען אלע איינגישטעלט מיט אינזער לעבען :

דער קיסר האט גיהערט זייערע רייד ער האט פערשטאנען זייער כוונה נאר ער האט אבער געזעהן אז ער וועט ניט זיי פאלגען וועט זיין שלעכט ער וועט מיט זיי גאר ניט מאכין , האט ער זיי געזאגט צי צווינגען אגאנצע אומה אזוי גאך קען מען ניט. אזא זאך מוז מען טוהן מיט ישוב הדעת עס איז ניט קיין לייכטע זאך איבער צי בייגען אגאנצע אומה פון זייער דת אדער זיי אויס צי הרגנען מיר גיפעלט מען זאל ארויס געבען אבפעהל אוף מיין גאנצע מדינה אז אלע שרי המלוכה אין אויך אלע גדולי ישראל זאלען זיך צי זאמען קומען צייט צעהן טעג אין מיר וועלען אלע זיך איין זאמלען אויף איין גרויסע זיצונג אין איין שטיב אריין און דארט וועלין מיר האבען אויכוח מיט די יודען און מיר וועלין זיי דערציילען וואס איהר האט דא געזעהן וועלין מיר זעהן וואס זיי וועלין ענטפערין די עצה איז זיי געפעלין מען האט אזוי געטוהן מען האט גישריבין בריף און אלע שרים פון זיין מדינה און אלע גדולי ישראל זאלען זיך צו זאמען קומען צייט צעהן טעג אויף א פערזאמלונג. דערוויל האט דער קיסר געשיקט רופען בסוד די גדולי ישראל פון זיין שטאדט און זיי דערציילט די גאנצע מעשה אין וואס זיי רעכינען צו טוהן און וואס ער האט זיי מחה געוועזען מיט זיין עצה איבער דעם זאג איך אייך אז ווען איהר וועט קומען אויף דעם פערזאמלונג און איהר וועט הערין זייערע רייד קענט איהר אייך האלטען גאנץ רוהיג און איהר קענט זיי ענטפערין מיט שטאלץ אלעס וואס איהר ווייסט און איהר זאלט פאר זיי גאר ניט מורא האבען וויל איך וועל אייך זיין צוהילף די יודען האבען זייער געדאנקט פאר זיין גוטעס הארי

און איהם געווינשען אַז ער זאָל מאַריך ימים זיין אויף זיין מלוכה שטיהל בזכות וואָס ער האָט רחמנות אויף יודען און האָבען זיך געזעגנט און אַהיים געגאַנגען:

עס איז געקומען דער צעהנטער טאָג האָבין זיך אַלע גדולי ישראל און די שרי המלוכה זיך צו זאַמען געקומען אויף דעם פערזאַמלונג מען האָט דערציילט פאַר די יודען דאָס אַלעס וואָס זיי האָבין דאָ געזעהן און זייער בית התפלה ווי אַפייער איז אַראָב געקומען פון הימעל צו זייער גלח און איז ניט פערברענט געוואָרען און די רייד וואָס דער מלאך גבריאל האָט איהם געזאָגט. ע"כ דאַרפט איהר יודען זיך טויפען ועט אייך גוט זיין אויף דער וועלט איהר וועט זיין שרים ונכבדים גלייך מיט אינק. און הערשט אויף יענער וועלט איהר וועט זיין און לעכטיגען גן עדן גלייך מיט אינק און אויב איהר וועט אינק ניט פאָלגען וועלען מיר אייך מוזען אויס הארגענען ווייל דורך אייך דאַרפען מיר ניט פעלאָהרען ווערען. האָבען די גדולי ישראל געענטפערט מיר ווינדערין זיך אויף אייך. איהר זענט קלוגע מענשען און איהר זאָלט גלייבען אַ זעלכע נאַרישקייטען שקרים און ליגענט. דער גלח האָט דאָס אַלעס געטוהן מיט כישוף איהר ווייסט דאָך אַז ער איז אינק פון לאַנג אַשונא א אומזוסטיגער שונא מיר האָבען זיך עס ניט פערדיגט מיר ווייסען גאָר ניט וואָס מיר האָבען אקייגען איהם אזוי געזינדיגט ער זאָל זיין אַזא שונא ער רעדט שטענדיג אויף אינק שלעכטס נאָר ווייל אינזער גאָט פערלאָזט אינק ניט ער האָט ניט דער לאָזט דאָס דער קיסר זאָל הערען זיינע רייד איהר ווייסט שוין פון לאַנג אז ער איז אשקרן ארמאי און ער זוכט נאָר ער זאָל זיין שלעכטע כוונה ארויס ברענגען בפועל און ווייל ער זעהט אז ער מאכט גאָר ניט ביי דעם קיסר האָט ער געמאכט מיט כישוף און האָט אייך פערבלענד אייערע אויגען ווייל ער ווייסט אז איהר גלייבט און איהם ער האָט דאָס געטוהן כדי אָהנצעציגדען און אייערע הערצער אַפייער און מען זאָל אום־ברענגען אום־שולדיגע נפשות אָבער מיר גלייבען ניט און זיינע ליגענט עס איז נאָר בלויז אַכישוף אַ פער בלענדיניש:

ווי דער המון האָט דערהערט די יודענס ענטפער און ווי זיי האָבען מבזה געוועזען זייער גלח פאַר דעם גאַנצען פאָבליק. האָט זיי די זאַך שטאַרק פערדראָסן און די רציחה האָט זיך און זיי אָהנגעצינדען און זיי האָבען תיכף זיך געוואָלט נוקם זיין אין די יודען. דער גלח האָט געזעהן ווי דער המון איז געוואָרין אָהנגעצינדען צוליעב איהם ווייל מען האָט איהם מבזה געוועזען. האָט ער געזאָגט צים המון מיינע ברודער איהר דאַרפט אייך ניט קריגען מיט די יודען ווייל מיר קענען שוין זיי פון לאַנג אַז זיי זענען אַ עם קשי עורף ניט אַזו גיך גלייבען זיי. אַפילו זייער רבין

משה

משה וואָס האָט זיי אויסגעצויגען פון מצרים און האָט זיי געשפּאַלטען דעם ים און האָט געטוהן כמה וכמה ניסים ונפלאות און האָבען און איהם אַזוי גיך ניט געגלייבט וויפיעהל מאָהל האָבען זיי זיך מיט איהם געקריגט נאָך פיהל מוה האָבען זיי און איהם געגלויבט ע״כ זאָל אייך ניט פערדריסען אויף זיי וואָס זיי שטעלין זיך אַקייגען לאָזט מיך האָבען מיט זיי אַויכוח און איהר שווייגט וועלין מיר זעהן ווער עס וועט מנצח זיין :

דער גלח האָט זיך אויס געדרייט צו די יודען און האָט צו זיי געזאָגט מיינע קונדער פאר וואָס ווילט איהר מיר ניט גלייבען און דער גאנצער נביאה וואָס דער מלאך מיכאל האָט זיך צו מיר בעוויזען אזוי ווי דער גאנצער המון זאָגט אייך עדות אז זיי האָבען עס אַליין געזעהן מיט זייערע אוגען וואָס פאר אחילוק איז פון מיר ביז אייער רביין משה וואָס איהר האָט אין איהם ניט געגלייבט ביז ער האָט אייך געוויזען אותות ומופסים ניסים ונפלאות האָט איהר איהם הערשט געגלייבט איך האָב דאָך אויך בעוויזען אַזאַ גרויסען אות ומופת עס האָט מיך אַרום געריינגעלט אַפייער און בין ניט פערברענט געוואָרין דאַרף מען האָבען אַגרעסער מופת פון דעם ? האָבען איהם די יודען געענטפערט אָבער די ביסט דאָך אַליין מודה אַז מיר זענען אעם קשה עורף מיר גלייבען ניט אַזוי גיך אַפילו און משהין האָבען מיר ניט געגלייבט ביז ער האָט אינז געוויזען כמה ניסים ונפלאות . אָבער איין זאַך האָסטו פערגעסין וואָס משה האָט געטוהן וואָס דאָס קען קיין שום בן אדם קען דאָס ניט טוהן נאָך דעם האָבין מיר הערשט און איהם געגלייבט . האָט ער זיי גיפרעגט וואָס איז די זאַך וואָס משה האָט דאָס געטוהן אפשר וועל איך אויך עס קענען טוהן ? האָבען איהם די יודען גיענטפערט . משה איז אויף געגאַנגען און הימעל אַריין און איז דאָרט געוועזין פערציג טעג און פערציג נעכט און האָט ניט גיגעסין און ניט געטרינקען און האָט אינז אַראָב געברענגט אתורה . ע״כ אויב עס וועט זיך געפינען אַמענש וואָס ער וועט ווייזען אַז ער וועט פאַסטען פערציג טעג וועלין מיר איהם גלייבען און מיר וועלין טוהן וואָס ער וועט אינק הייסען :

האָט דער גלח גיענטפערט די יודען איך קען אויך אַזוי טוהן איך נעם זיך אונטער צי פאַסטען פערציג טעג און פערציג נעכט איך זאָל גאָר ניט עסין און ניט טרונקען אָבער דאַמאָלסט וועט איהר מיר שוין גלייבען ? האָבין איהם די יודען גיענטפערט אויב אַזוי די וועסט דאָס בעווייזען וועלען מיר דיך פאָלגען וואָס די וועסט אונז הייסען. ווי דער קיסר מיט די שרים האָבען דערהערט דעם צבמאַך וואָס די יודען האָבין אָבגעמאַכט מיט דעם גלח האָבין זיי זיך שטאַרק געפרייט דער קיסר האָט געהייסען שרייבען צוויי קוויטליך אַז דער גלח נעמט זיך אונטער צי פאַסטען פערציג מעת לעת און אויב ער וועט

ווֶעט אויסהאַלטֶען מוזען די יודֶען זיך טויפֶען אין אויב זיי ווֶעלֶען זיך ניט וועלֶען טויפֶען מֶעג מֶען מיט זיי טוהן וואָס מֶען ווֶעט וועלען. אין אויב דֶער גלח ווֶעט ניט אוס האַלטען די פֶערציג טֶעג איז אַ סימן אַז דֶער גלח איז אַשקרן אין זיינֶע רייד זענֶען שקר אין עֶס איז נאָר גֶעווען מעשה כישוף אין די יודען זאָגֶען עֶרליך אין פריי צו פיהרען זייער אַמונה אין די יודֶען מיט דֶעם גלח האָבּן זיך אויף די קוויטליך גיחתמת אין איין קוויטיל האָט מֶען געגֶעבֶען די יודֶען אין דאָס צווייטֶע האָט דער קיסר צו גֶענימען דֶער קיסר האָט געהייסֶען אויף בּויֶען אַשטיבּ לֶעבּן זיין פּאַלאַץ פאַר דעם גלח׳ס וועגען אין האָט געזאָגט צום גלח אַז עֶר זאָל זיך צו גרייטֶען אַריין צו גֶעהן אין דֶעם חדר אַריין אין מֶען זאָל איהם דאָרט פֶערשליסֶען אין עֶר זאָל דאָרט זיצֶען אַליין גאַנצֶע פֶערציג טֶעג מֶען האָט פאַרטיג גֶעמאַכט דאָס שטיבֶּעל האָט דֶער קיסר גֶעשיקט נאָך איהם עֶר איז אַריין גֶעגאַנגֶען אין שטיבֶּעל אַריין בכבוד גדול עֶר האָט ביי זיך גֶעטראַכט אַז ווען עֶר ווֶעט אַרויס גֶעהן פון שטיבֶּעל אַרויס נאָך פֶערציג טֶעג ווֶעט עֶר איבֶּער נֶעמֶען די מלוכה אין דֶער קיסר האָט אנידער גישטֶעלט שומרים פון זיין מיליטֶער אין אויך פון יודֶען כדי עֶס זאָל איהם קיינער ניט צו ברֶענגֶען קיין עֶסין:

דֶער גלח האָט זיך אָהנגעגרייט מיט צו נֶעמין אַגרויס וואַקסֶען ליכט די גרֶעבּ האָט עֶס געהאַלטֶען אַהאַלבֶּע אייל און עֶר האָט אָהנגעֶזאָגט זיינֶע משרתים אַז זיי זאָלֶען איהם מיט נֶעמֶען דאָס ליכט מיט ביכֶער עֶר זאָל האָבּען וואָס צו ליינֶען די גאַנצֶע פֶערציג טֶעג וואָס עֶר ווֶעט דאָרט זיין פֶערשלאָסֶען די שומרים האָבֶּען איהם בֶּעזיכט בשעת זיין אַריין גֶעהן און האָבֶּען גֶעזֶעהן אַז ער נעמט זיך גאָר ניט מיט קיין שום עֶסין און ניט קיין טרינקֶען נאָר דאָס וואַקסען ליכט צו לייכטֶען מיט די ביכֶער און איין היטֶעל און איין טישֶעל און אַשטוהל און מֶען האָט דאָס שטיבֶּעל פֶערשלאָסען און פֶערחתמיט מיט דֶעם קיסרס חתימה. עֶס איז פֶערביי גֶעגאַנגֶען עטליכֶע טעג די שומרים האָבֶּען זיך צו גֶערוקט נאָהנט צום שטיבֶּעל האָבּען זיי גיהֶערט ווי עֶר זאָגט זיך זיי תפלה נאַנק הויך עס איז פערביי געגאַנגֶען צוואָנציג טֶעג עֶר האָט אַלץ געזאָגט זיין תפלה מיט אַהויך קול גלייך ווי דעם ערשטען טאָג די יודישֶע שומרים האָבֶּען פון דֶעם גֶעהאַט גרויס עגמת נפש זיי האָבֶּען געזֶעהן אַז עֶר לעבּט נאָך האָבען זיי דאָך גֶעזעהן אַז ער ווֶעט אויס האַלטען די גאַנצע טעג האָבֶּען זיי דאָך שוין גֶעוויסט וואָס אויף זיי וואַרט אַז זיי וועלין ח״ו קיין תקומה ניט האָבען אמת זיי האָבּען געגלייבּט אַז דאָס איז ניט קיין געטליכע זאַך נאָר אַפילו ד״ס אַכישוף איז דאָך אויך שלעכט האָבען זיי די זאַך מודיע גֶעוועזין דעם רב. דער רב האָט תיכף צוזאַמען גֶערופען אַלֶע יודען און מֶען האָט גוזר תענות גֶעוועזין און מֶען האָט גֶעזאָגט סליחות און גֶעבֶּעטֶען צו

צו השי"ת ער זאל דאס טוהן פאר זיין הייליגען נאמען וועגען און ער זאל מיט זייני ניסים טוהן אז דעם גלח'ס שקר זאל ארויס געוויזען ווערען און די יודען זאלען ח"ו ניט פערלארען ווערען:

גאט האט צו געהערט זייער געבעט דער קיסר האט אויך אלע מאהל גיפרעגט וואס מען הערט צו דער גלח לעבט נאך און דער קיסר האט געגלייבט אז ער וועט אויס האלטען די פערציג טעג וויל אז ער האט שוין אזוי לאנג אויס געהאלטען וועט ער ווייטער זיך אויס האלטען ער האט געגלייבט אז עס איז מעשה כשפים נאר דאס קען מען דאך ניט אוס ווייזען. ער האט רחמנות געהאט אויף די יודען און האט אויך מורא געהאט פאר זיך ער זאל איהם ניט צו נעמען די מלוכה. דאס פאלק וועט איהם האלטען פאר א גאט און וועלין זיכער איהם מאכען פאר אקיסר. האט דער קיסר ביי זיך געטראכט א מענש זאל לעבען פערציג טעג אהן עסין איז ניט מעגליך עס מוז דארט עפיס זיין ער מוז אליין געהן און זעהן וואס דארט איז. ער איז געגאנגען עטליכע מאהל און האט גיהערט ווי ער זאגט זיין תפלה מיט אהויך קול ווי שטענדיג. דער קיסר איז אהיים געגאנגען טרויעריג. אמאהל איז דעם קיסר איינגעפאלען שפעט ביינאכט צו צו געהן העריין און מיט גענימע א צגבויר און איז צו געגאנגען שטילערהייט אלע שומרים זענען שוין געשלאפען און האט אויסגעבויערט אלאך און דער טהיר און האט געזעהן ווי דער גלח האט א טיהראלע און דעם גראבען וואקסען ליכט און האט ארוס גענימען אפלעשילע און האט אביסעל פון דעם פלעשיל געטרינקען און האט עס צוריק פערמאכט און צוריק אריין גישטעלט און ליכט אריין. נאך דעם האט ער פון אצווייטע זייט ווייטער ארויס גענימען אפלעשעל און אויך געטרינקען און צוריק גישטעלט נאך דעם האט ער זיך געלייגט שלאפען. האט דער קיסר ביי זיך געטראכט יעצט ווייס איך שוין פאר וואס ער איז אזוי געזינד דער קיסר איז זיך אהיים גיגאנגען. די צווייטע נאכט איז ער ווייטער געגאנגען און געזעהן דאס זעלבע וואס נעכטען און דער פריה האט ער געשיקט רופען די יודען און האט זיי געזאגט איהר זאלט גאהר ניט מורא האבען אייער גאט איז מיט אייך. און האט זיי דערציילט אלעס וואס ער האט געזעהן אין די צוויי נעכט און האט זיי געזאגט ווען עס וועט זיך ענדיגען די פערציג טעג וועט ער דאך קומען צו מיר וועל איך שוין זעהן אז זיין שקר זאל נתגלה ווערין. די יודען האבין געדאנקט דעם קיסר און זענען זיך אהיים געגאנגען:

עס האבין זיך געקאנטשעט די פערציג טעג דער גלח איז ארוס געגאנגען געזינד דער המון האט זיך געפרייט זיי וועלען זיך יעצט קענען נוקם זיין אין די יודען יעדער איינער האט זיך אהנגעגרייט איינער האט זיך געשארפט זיין שווערד איינער א מעסער איינער א האק איינער האט אהנגעגרייט האלץ ער

זאל

זאָל פערברענען די יודעשע הייזער פין אַלע שטעדט זענען זיך צו זאַממען געקומען זיי זאָלען זיין גרייט בשעת דער גלח וועט אַרויס געהן פין שטיבעל ארויס . אין די אַלע שרים אין זייערע זעלנער רייטער מען האָט געמאַכט אַגרויסען פאַראַד מען האָט בעדעקט די טוהרען אין פענצטער מיט זיידענוואַריג אויף די גאַסען וואָס דער גלח האָט בעדאָרפען אַדורך געהן האָט מען אויס גיבעט מיט דיוואַנעכ דאָס מיליטער איז געשטאַנען אויס גישטעלט אין אָרדינונג מיט אַלע מינים כלי שיר מען האָט געמאַכט פער דער גלח׳ס וועגען איין חשוב מלבוש מען זאָל איהם אָהנטוהן מען האָט גיעפענט דאָס שטיבעל אין די אַלע שרים האָבען זיך צו איהם געבוקט אין ער האָט ביי זיך געטראַכט יעצט וועל איך ווערען קיסר אין ער איז זיך אַרויס געגאַנגען בקומה זקופה מיט גיאות (שטאָלץ) אין אַלע שרים זענען געגאַנגען אַרום איהם אין מוזיק האָט געשפיעלט אין פיעל מיליטער זענען געגאַנגען פאָראויס אין אַ המון כחול הים איז איהם נאָך געגאַנגען אין זיי האָבין זיך געשטיפט איהם צו זעהן איהם צו געבען אקיש אין ווער עס האָט ניט געקענט איהם געבען אקיש זענען נאָך געגאַנגען פין הינטען אין האָבען געקישט די ערד וואָס ער איז אויף איהר געטרעטען דער כבוד זיינער איז געוועזען אין שיעור · מען האָט איהם אַזוי אַריין געפיהרט צים קיסר מיט כבוד :

דער קיסר האָט איהם געזאָגט לפנים יעצט וויים איך אז דיינע רייד זענען אמת וואָהל איז דיר. יעצט דארף מען שיקען נאָך די יודען אין הערען וואָס זיי וועלען יעצט ענטפערין. דאַכט זיך אז יעצט מוזען זיי זיך טויפען מען האָט געשיקט רופען די יודען אין אלע גוים האָבין געלאכט אין גישפעט פין זיי אין האָבין זיי געזידעלט אין מען האָט זיי בעוואָרפען מיט שטיינער אין מען האָט זיי געזאָגט עס איז געקומען די צייט איהר זאָלט אייך טויפען אָבער מען זאָל אייך הרגנען די יודען האָבען ניט · געקענט געהן צים קיסר פין די שטיינער וואָס מען האָט זיי געוואָרפען אין די בזיונות וואָס מען האָט זיי מבזה געוועזען אין פין דעם שפייען וואָס מען האָט אויף זיי געשפיגען זיי האָבין פיהל געלוטען ביז זיי זענען אריין געקומען צים קיסר ווי זיי זענען אַריין געקומען צים קיסר האָט זיי דער קיסר געזאָגט יעצט האָט איהר נאָך אויך וואָס צי זאָגען יעצט דאַרפט איהר שוין זיכער גלייבען אין אינזער גלח וואָס האָט בעוויזען אַזאַ זאַך און איהר מיזט אייך טויפען און איהר וועט זיין גלייך מיט אינז און דאָס וועט זיין פאר אייך א טובה אזוי ווי איהר האָט אייך מחייב געוועזען. האָבין די יודען גיענטפערט מיר האַלטען נאָך ביי אונזערס מיר זענען שטארק און אינזער אמונה און מיר גלייבען ניט אז ער איז געבליבען לעבען אָהן עסין ווער ווייסט וואָס עס איז דאָרט געשעהן ער האָט זיכער געטוהן א תחבולה ער

זאָל

זאָל דאָרט קענען לעבען אָבער ער זאָל גאָר נִיט האָבען גִיגעסִין אִיז גוּט מעגלִיך · האָט דער המון זיי גִיעֶנטפֶערט דאָס שטִיבֶעל אִיז דאָך געוועזִין פֶערשלאָסֶען אִין די שומרים האָבֶען דאָך געהִיטֶען פון אַלֶע זייטֶען און נִיט צו געלאָזט קיין שום מענש צו אִיהם און אִיהר האָט דאָך גִישטעלט אייערֶע שומרים ווי אַזוֹי קֶענט אִיהר נאָך זיין אין ספק און קלעהרֶען אַז עֶר האָט גֶעגֶעסִין אִין דֶעם שטִיבֶעל אִיז דאָך גאָר נִיט געוועזֶען נאָר דאָס לִיכט און די בִיכֶער דער גלח האָט זִיך אָהנגערופֶען אִין דֶעם שטִיבֶעל אִיז דאָך נאָך דאָ אַלעס וואָס עֶס אִיז געוועזֶען מען האָט דאָך נאָך גאָר נִיט אַרוס גֶענִימֶען קֶען מֶען דאָך אַהִין גֶעהן און דיא זאַכין אַהער ברֶענגֶען אַלֶעס וואָס נאָר דאָרט אִיז דאָ אִין מֶען וועט זֶעהן צו עֶס אִיז עֶפִּיס דאָ אַמִין עסִין אָבער טרִינקען · דֶער קיסר האָט אַרִיבער גֶעשִיקט און מֶען האָט גִיבּרֶענגט אַלֶע זאַכֶען וואָס דאָרט אִיז גֶעוועזִין דאָס לִיכט און די בִיכֶער מֶען האָט גוּט אָהנגעֶקוּקט די זאַכען און מֶען האָט גֶעזֶעהן אַז עֶס אִיז נִיט דאָ קיין שום זאַך פון אַ מִין עֶסִין · דער קיסר האָט גֶענִימֶען דאָס לִיכט און דֶער האַנד אַריין און עֶס גוּט אַדוּרך געקוּקט און געזוּכט צו עֶר וועט עֶפִּיס אָהנזֶעהן ⁕ גִייכֶען עֶר האָט זִיך שטאַרק גֶעווּנדערט הִיתכן אִיך האָב אַלֵיין גֶעזֶעהן מִיט מיינֶע אויגֶען ווי עֶר האָט אַרויס גֶענִימֶען פון לִיכט צוויי פלֶעשלִיך און יֶעצט זֶעה אִיך גאָר נִיט אָהן קיין צייכִין פאַר גרוֹיס כעס האָט עֶר גענִימֶען דאָס לִיכט און עס גֶעוואָרפֶען און דֶער עֶרד און האָט געזאָגט וואָס דאַרף מֶען קוּקֶען מֶען זֶעהט דאָך אַז עֶס אִיז נִיט דאָ קיין פאַלדשקייט ווי עֶר האָט געוואָרפען דאָס ליכט אויף דער ערד איז דאָס ליכט צי בראָכין געוואָרֶען אִין עֶס אִיז אַרוס גֶעפאַלֶען די צוויי פלֶעשלִיך וואָס אִיז דאָרט גֶעוועֶזֶען אַזאַ גֶעטראַנק וואָס אַז מֶען טרינקט פִין ידֶעם איין לֶעפֶעל אִין מעת לעת זֶעט עֶס אָהן אַזוֹי גִיט ווי עֶסִין אִין טרִינקֶען ווי דֶער המון האָט דאָס דֶערזֶעהן זֶענֶען אַלֶע גֶעבלִיבֶען שטֶעהן אִין האָבִין נִיט גֶעווִיסט וואָס דאָס אִיז :

האט דֶער קיסר גִיפרֶעגט דֶעם גלח וואָס די פלִישלִיך זֶענֶען ? עֶר אִיז אָבֶער גֶעבלִיבֶען זִיצֶען כאבן דומים אִין האָט גאָר נִיט גִיעֶנטפֶערט · האָט דֶער קיסר גֶעזאָגט צִי זיינֶע שרים אִין צִי דֶעם המון וואָס אִיז גֶעשטאַנֶען אַרום אִיהם אִיהר זֶעהט מִיט אייעֶרֶע אויגֶען ווי אַזוי מִיט זיין לִיגֶענד האָט אונז גֶעוואָלט אָהנריידֶען אַז מִיר זאָלֶען פֶערגִיסֶען אום־שִולדִיג בלוּט אִין ברֶענגֶען אויף אונז אַזאַ זִינד נאָר גאָט האָט אִינז מציל גֶעוועזען מִיר זאָלֶען נִיט פֶערגִיסֶען ריין בלוּט דֶער המון האָט אַראָב גֶעלאָזט זייעֶרֶע אוגֶען צִי דֶער עֶרד זיי האָבִין נִיט בֶּעהאַט וואָס צִי ענטפערין האָט דֶער קיסר זִיך געווענדֶעט צִי די יודען אִין האָט זיי געזאָגט אִיך גִיב אייך אִיבֶער אייעֶר שונא אייך אִין די הענד אַריין נֶעמט

אין זייט אייך אין איהם נוקם אין טהוט איהם אַזוֹי ווי עֶר האָט אייך געוואָלט טוהן . דער המון איז אַוועק געגאַנגען בפחי נפש און זייער שמחה איז זיי צושטערט גוואָרען . און די יודען האָבען גענימען דעם גלח און האָבין איהם אַרום געשלעפּט אין אַלע גאַסען און האָבין זיך אין איהם נוקם געוועזין און האָבין איהם צושניטען אויף שטיקער און האָבען זיי געוואָרפען פאַר די היגד מיר זאָלען זוכה זיין צו זעהן ניסים און זאָל אונז אויס לייזען פון גלות במהרה בימינו אמן :

אַ קְלוּגֶען אֵיינְפַאל מְהָרַב הַגָּאוֹן מוה"ר אַרְיֵ' לֵייבִּיש לִיפְּשִׁיטְץ דֶער רַב פוּן וִוישְׁנִיצָא דֶער בַּעַל מְחַבֵּר פוּן סֵפֶר אַרְיֵ' דְבֵי עִילָאִי.

אין ווישניצאַ האָט געוואָהנט אַ איש נכבד אַגרויסער תלמוד חכם און אַגרויסער עושר און עֶר האָט געהאַט אַוויין שענק . פּלוצלינג איז עֶר אָרים געוואָרין זיין וויין איז קאַליע געוואָרען און עֶר האָט פערלוירען זיין גאַנץ געלד . ווי עֶר האָט געזעהן אַז עֶר קען זיך ניט קיין עצה געבען דער הינגער הערשט ביי איהם און שטיב . ער האָט ניט געוויסט וואָס צו טוהן איז איהם איינגעפאַלען עֶר זאָל אַוועק פאָהרען קיין אָהנגאַרן און זאָל זיך דאָרטען זיכען עפּיס צו פערדינען עֶר זאָל קענען מאַכען עפּיס געלד עֶר זאָל קענין זיך מאַכען צוריק אַמסחר עֶר זאָל זיך קענען דערנערען בכבוד . ער איז אַוועק געפאָהרען קיין אונגאַרען און איז געוואָרען מלמד ביי איין עושר וואָס האָט געהאַט אַוויין האַנדיל עֶר האָט געלערענט מיט די קינדער באמונה און ווען עֶר האָט ניט גילערינט. פלעגט עֶר אַריין צו געהן און שענק אַריין און צו העלפען צו דעם מסחר עֶר האָט נושא חן געוועזען ביי דעם עושר און עֶר האָט איהם מוסיף געוועזען אויף זיין שכירות ביז פינף הונדערט ריינש אַ יאָהר . עֶר איז ביי איהם געוועזען אַצייט ביז עס איז איהם שוין געקומען צוויי טויזינד ריינש איז ער צו געגאַנגען צום בעל הבית און האָט זיך מיט איהם אָב גירעכינט און ביי איהם אָב גענימען זיין שכירות און האָט געזאָגט דעם בעל הבית דאָס ער וויל שוין אַהיים פאָהרען. דער בעל הבית האָט איהם געגעבען אַפּעסיל גוטען וויין במתנה דאָס איז געוועזען פאַר פסח. און עֶס איז פונקט געקומען אַ ווישניצער ווייין שענקער צו דעם בעל הבית קופען וויין דאַמאָלס איז נאָך

ניט

ניט געוועזען קיין באהנען. נאר ווי דעם ווייטסטען וועג האט מען [illegible]מוזט פאהרין מיט פיהו"ען. דער ווישניצער ווייןשענקער האט געדינגען פיהרען מען זאל איהם אב פיהרען דעם ווייןקיין ווישניצא. האט דער בעל הבית געזאגט צו דעם מלמד דאס געלד איז דאך זייער שווער ווייל דאמאלס איז ניט געוועזען קיין פאפירען געלד נאר זילבער אבער קיפער געלד אין צוויי טויזענד רייניש זילביר איז דאך א פערנעם. ע"כ איז מיין עצה די זאלסט ארייןלייגען דאס געלד אין דעם פעסיל ווייןארײן אין דער חיין שענקער וועט עס שוין דיר אהיים פיהרען אין דער היים וועסטו עס אב נעמען און וועסט דיר ארויס געבען דאס געלד די עצה איז דעם מלמד זייער געפעלין אין האט אזוי געטוהן ער האט אריין געלייגט דאס געלד אין פאס וויין אריין אין מען האט עס אויף געלייגט אויף דעם ווישניצער ווייןשענקערס פיהר:

דער מלמד האט אהיים געשריבען צו זיין בני בית אבריף אז ער קומט אהיים און ברענגט מיט זיך טויזענד ריינישׁ די אנדערע טויזענד ריינישׁ האט ער פערלייקענט אפילו פאר זיין ווייב. דער וויין איז אהנגעקומען קיין ווישניצא דער ווייןשענקער האט פערשטאנען אז זיכער האט דער בעל הבית געגעבען דעם מלמד דעם בעסטען וויין ווייל ער האט געזעהן ווי ווייט דער בעל הבית האט איהם ליעב. האט ער אויס געביטען און האט געגעבען דעם מלמד א געמיינער פעסיל וויין און זיך גענימען דאס בעסערע. דער מלמד האט אב גענימען דאס פעסיל וויין און האט עס געפענט דאס פעסיל האט ער גיזעהן אז דאס געלד איז ניט דא איז איהם פינצטער געווארין פאר זיינע אויגען און אויך זיין ווייב האט גיהערט אז ער ברענגט אהיים טויזינד רייניש האט זי דער ווייל געמאכט מלבושים פאר זיך און פאר די קונדער און האט אריין גענימען אין שטוב אריין חפצים אלץ האט זי געבארגט יעצט ער איז אהיים געקומען זענען אלע בעלי חובות געקומען מאהנען דאס געלד וואס זיין ווייב האט ביי זיי געבארגט ער האט ניט גיוואוסט וואס צו טוהן פאר גרויס עגמת נפש איז ער ניט אריין געגאנגען צום רב זיך צו זעהן מיט איהם:

דער רב האט איהם בעגעגענט אין גאס און האט איהם גיפרעגט וואס ער קומט ניט צו איהם דער ציילט ער אים די גאנצע מעשה און האט זיך מתנצל געוועזען פאר דעם רב ווי שלעכט איהם איז זיין ווייב האט אהן געבארגט געלד און ער קען עס ניט אפ נעהמין. האט איהם, דער רב גיענטפערט האב ניט קיין מורא איך וועל אב נעמען דיין געלד עס וועט דיר גאר ניט פעהלען. דער רב האט געהייסען דעם שמש ער זאל אויס רופען און שוהל און אלע בתי מדרשים אז דעם ווייןוואס דער ווייןשענקער האט גיברענגט איז יין

נסך

נסך מען טאָהר איהם ניט ניצען. וויל ער זאָגט אַז ער האָט דעם מלמד׳ס וויין ניט אויסגעביטען האָט דאָך עס אַ גוי וואָס האָט עס געפיהרט דעם וויין פערביטען ע״כ איז דאָך דער וויין אסור:

דער סוחר איז געגאַנגען צום רב און האָט געזאָגט צום רב איך אַליין האָב אויס געביטען דעם וויין איך וועל איהם אָב געבען דאָס געלד איך האָב גוט אַכטונג געגעבען אויף דעם וויין דער וויין איז אמת כשר. האָט דער רב איהם געענטפערט אפשר בעטרעפט דער שאַדען (ד״ה דער חילוק פון יין נסך ביז כשר׳ן וויין) בעטרעפט מעהר ווי דאָס געלד פון דעם מלמד ע״כ מוזט דו שווערען אַז די האָסט דעם וויין אָבגעהיטען דער סוחר האָט געשוואָהרען און האָט אָב געגעבען דעם מלמד דאָס פעסיל וויין מיט דעם געלד און דער מלמד האָט אָב געגעבען אַלע חובות און האָט געהאַט אַליסטיגען יו״ט

אַ וואונדערליכע מַעֲשֶׂה פון ר׳ הירש מִרומנוב זצ״ל.

דער רבי ר׳ הירש רומנובער האָט געהאַט ביי זיך איונגעל אמשרת. אַמאָהל און ווינטער האָט דער רבי געזאָגט צו זיין משרת געה אַרויס פון מיין שטיב איך וויל ניט די זאָלסט ביי מיר זיין. דאָס יונגעל האָט אָהנגעהויבען צו וויינען און געזאָגט רבי ווי וועל איך יעצט געהן עס איז דאָך קאַלט און איך בין דאָך נאַקיט און באָרוויס און די גבאים האָבען אויך געבעטען פאַר איהם דער רבי האָט זיך געהאַלטען ביי זיינעם ער זאָל שוין אַוועק געהן פון איהם ער זאָל זיך ניט געפינען און דער שטאָדט. דאָס יונגעל האָט געמוזט אַרויס געהן פון רבי׳ן און אויך פון רומנוב און איז אַדורך געגאַנגען דאָרך אַקרעטשמי לעבען רומנוב ער האָט געבעטען די בעל הבית׳טע זי זאָל איהם לאָזען נעכטיגען זי האָט איהם געהייסען נעכטיגען דאָס יונגעל האָט זיך געלייגט שלאָפען. שפּעט ביינאַכט זענען אַדורך געפאָהרען דורך דער קרעטשמע סוחרים און זענען אַריין געגאַנגען אין קרעטשמע אַריין זיי האָבין אויף געוועקט די בעל הבית׳טע און האָבען זיך געהייסען צי גרייטען עסין זיי האָבין גיגעסין און געטרונקען זיי זענען געוועזען גרויסע עשירים זיי זענען אַביסעל שיכור געוואָרין האָבין זיי געזוכט אין שטיב עמיצען זיי זאָלען קענען מיט איהם פערברענגען אַביסעל זייער צייט זיי האָבין געפינען דאָס יונגעל זיי האָבין איהם אויף געוועקט אין האָבין איהם געגעבען עסין אין טרינקען:

די בעל הביתטע איז געוועזען פין דעם צי פרידען וויל זי האט דערוויל געלייזט אסך געלד די סוחרים האבין זי געפרעגט צו זי האט איונגעל אבער אמיידעל זי האט געענטפערט אז זי האט אקליין מיידעל און האט זיי געוויזען דאס מיידיל. די סוחרים האבין געפרעגט דאס מיידעל צו זי וויל דאס יונגעל פאר אחתן וועלען מיר מאכען פאר אייערט וועגען אחתונה און אסעודה דאס מיידיל האט כמעט ניט פערשטאנען וואס מען מיינט דאס. נאר וויל זי האט געוואלט אז איהר מוטער זאל לייזען געלד האט זי געזאגט יא וויל זי האט געוויסט אז איהר מוטער וועט לייזען פאר ברויט און פלייש און אלעס וואס מען דארף אויף אסעודה און די מוטער האט איהר צו גירעדט זי זאל זאגען אז זי בעשטעהט. ביי זיי האט עס אויס גיזעהן פאר אגילעכטער. די סוחרים האבען געמאכט אחתונה כדין וכדת דאס יונגעל האט מקדש געוועזען דאס מיידעל כדין וכדת. ווי זיי דאבען געענדיגט די סעודה האבען זיי בעצאהלט וואס עס איז געקומען און זענען זיך אוועק געפאהרען און דער בעל הבית איז ביי דעם אלעמען ניט געוועזין:

אין עטליכע שעה ארום איז דער בעל הבית אהנגעקומען זיין ווייב האט איהם דערציילט וואס דא איז געוועזען די סוחרים האבען איהר געגעבען אסך געלד צו לייזען און האט איהם דערציילט פון דער חתונה וואס זיי האבין דא געמאכט דער בעל הבית איז געוועזין א איידילער יוד איהם איז עפיס די מעשה ניט געפעלין ער האט מורא געהאט אויב די קדושין זענין ניט קיין קדושין ער האט גיפרעגט דאס יונגעל פון וואנען ער איז? און וואס ער טהוט דא? ער האט איהם דערציילט אז ער איז געוועזען אמשרת ביי דעם רבי'ן און רומנוב און דער רבי האט אים ארויס געטריבען. עס איז טאג געווארען האט דער בעל הבית איינגעשפאנט זיין פיהר און איז געפאדרען מיט דעם יונגעל קיין רומנוב צום רבי'ן אזו ווי זיי זענען אריין געקומען איז זיי דער רבי אקיינגען געגאנגען און האט זיי געזאגט מזל טוב און האט געזאגט צום בעל הבית איך האב גיזעהן אז דיין טאכטער דארף זיין דעם יונגעלס ווייב און איך האב ניט געוויסט ווי אזו די זאך וועט זיין די ביסט אעושר און ער איז א ארים יונגעל ווי אזוי וועסטו הערין נעמען אזא ארים יינגעל האב איך איהם אוועק געשיקט פון מיר כדי ער זאל קענען נעמען דיין טאכטער און געלויבט איז השי"ת אז די זאך איז נגמר געווארען אז ער איז געווארין דיין איידים יעצט קענסט דיך מער זיין ווער די סוחרים זענען געוועזען וואס האבען געמאכט די חתונה דאס איז קיין מענשען ניט געוועזען נאר שליחים פון גאט די דארפסט דיך ניט מצער זיין וויל גאט האט אזו געהייסען. דער קען זיין דאגעגען דער זכות פון דעם צדיק זאל אויף אינז מגין זיין:

אַ וווּנדערליכע מַעֲשֶׂה פוּן הַצַדִיק הַמְקוּבָל דער בַּעַל מְגַלֶה עֲמוּקוֹת וָואס זִי אִיז פֶערשְׁרִיבֶּען אוּן פִּנְקָס אִין קְרָאקָא.

אין קראָקא איז געוועזען איוד אַעושר אַתלמוד חכם אַצדיק דער עושר האָט נעהאַט אַמנהג אַז אַלע טאָג ווען ער פלעגט געהן און בית המדרש אַריין פלעגט ער גייעגדיג אויף דעם וועג טהיילען צדקה און די אָרימע לייט פלעגין זיך אַנידער שטעלין אויף דעם וועג צו נעמען ביי איהם אַ נדבה. צווישען די אָרימע לייט איז געוועזין אַגוי וואָס ער פלעגט אויך נעמען ביי איהם אַ נדבה אַמאָהל איז געקומען דער גוי צום יוד און האָט איהם דערציילט אַז די גוים האָבען זיך אָבגיקלעהרט זיי זאָלען זיך איינזאַמלען אויף איין בעשטימטען טאָג מען זאָל ח״ו אויסהאַרגינען אַלע יודען ע״כ זאָלט איהר זעהן אַ עצה די זאַך צו בעוואָרינען נאָר איך בעט אייך אַז די זאָלסט ניט אויסזאָגען פאַר קיינעם אַז איך האָב עס דיר דערציילט. דער עושר איז אַריבער געגאַנגען צום רב דער בעל מגלה עמוקות און האָט איהם דערציילט די מעשה. האָט דער רב געזאָגט אַז מען זאָל געהן ביי נאַכט אויף דעם בית עלמין און מען זאָל זיך אָהנטוהן ווייסע מלבושים און דעם טלית און קיטעל און יעדען איינער זאָל האַלטין אַליכט און דער האַנד מען האָט אַזוי געטוהן:

הַאלבּע נאַכט זענען די גוים געקומען און שטאָדט אַריין ווי זיי האָבען דערזעהן ווייסע מענשען האָבין זיי גירעכינט אַז דאָס איז מתים האָבין זיי מורא בעקומען און האָבען געזאָגט אַז די מתים האַלטען מיט אינז מלחמה וועלין מיר גאָר ניט קענען מאַכען און זענען אַטלאָפען עס איז געוועזען פינסטער איז איינער געפאַלען אויף דעם צווייטען און האָבען זיך צו קלאַפט דאָס בית עלמין פון קראָקא איז לעבען ווייסל און פאַר גרויס פחד זענען אַסך גוים אַריין געפאַלען און וואַסער אַריין. די מעשה איז פערשריבען געוואָרען און פנקס פון קראָקא:

א ווינדערליכע מעשה פון רבי'ן ר' בער מיט ר' אהרן קארלינע.

דער רבי ר' אהרן מקארלין איז געוועזען פאר פסח ביי דעם רבי'ן ר' בער און ער האט געוואלט אהיים פאהרען אויף פסח איז ער אריין געגאנגען צום רבי'ן ר' בער זיך גיזעגינען דער רבי האט איהם גיזעגינט נאך דעם האט ער געזאגט צו זיינע תלמידים זעהט איהר זאלט ניט לאזין ר' אהרן אהיים פאהרען. די תלמידים זענען תיכף ארויס געגאנגען צו איהם און האבען איהם גיבעטען אז ער זאל ניט אהיים פאהרען ער האט אבער זיי ניט געוואלט פאלגין האבען זיי איהם געזאגט די זאלסט וויסען אז דער רבי האט אינז געבעטען אז מיר זאלען דיך ניט לאזען אהיים פאהרען האט ער זיי געזאגט פאר וואס האט ער מיר ניט געזאגט ווען איך האב זיך גיזעגינט. דאך איז ער אריין געגאנגען צום רבי'ן און האט איהם געזאגט איך וויל אהיים פאהרין נאר די חבירים זאגען מיר פאר אייערט וועגען אז איך זאל ניט פאהרען. האט איהם דער רבי גיענטפערט איך וועל דיר ניט זאגען אויב די ווילסט פאהרען מעגסטו פאהרען. ער איז ארויס געגאנגען האט ער ווייטער געזאגט צו זיינע תלמידים זיי זאלען איהם ניט לאזען פאהרען זיי זענען ווייטער צו איהם ארויס געגאנגען און האבען געזאגט אז דער רבי הייסט איהם ניט פאהרען האט ער זיי גיענטפערט פאר וואס האט מיר דער רבי ניט געזאגט. בקיצור ער האט זיי ניט געפאלגט און איז אהיים געפאהרען אויף פסח און ער איז שלאף געווארען און איז נפטר געווארען דעם דריטען טאג חול המועד פסח האבין די תלמידים גיפרעגט דעם רבין פאר וואס האט איהר אינז ניט געזאגט אז עס האלט אזוי ווייט ביי סכנות נפשות וואלטען מיר איהם בשום אופן ניט בעלאזט פאהרען? האט זיי דער רבי ר' בער גיענטפערט עס שטייט און פסוק ביי משה רבינו „בכל ביתי נאמן" ער איז בעגלייבט ביי מיר און הויז איז דאך די קשיא אויף דעם הימעל איז עפיס פערהאנגען אדבר גשמו וואס מען זאל עס קענען גנבינן נאר דער פשט איז אזוי ער איז א נאמן ער זעהט אלעס וואס עס טהיט זיך און הימעל און זאגט ניט אויס. אזוי איך אויך. איך האב טאקי געזעהן אז ער דארף נסתלק ווערען נאר איך האב ניט געהאט קיין רשות אויס צו זאגען איבער דעם האב איך אייך געזאגט אז איהר זאלט זעהן אז ער זאל ניט אהיים פאהרען אבער אז ער האט אייך ניט געוואלט פאלגען בין איך ניט שולדיג ווען ער זאל גיוועזין זיין ביי מיר וואלט איך איהם געוועזען אויף געהאלטען זכות כל הצדיקים יעמד לנו ולכל ישראל אמן

אַוּוינדערליכע מַעֲשֶׂה מְהָרַב הַצַּדִּיק הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ ר׳ יִצְחָק אַבוּהַב דֶער בַּעַל מְחַבֵּר פֿוּן סֵפֶר מְנוֹרַת הַמָּאוֹר ;

עס איז דעם רבי׳ן ר׳ יצחק אבוהב זצ״ל געוועזען אַ שאלה אין דער תורה וועגען ווערטער ווי אַזוי זיי דאַרפען זיין געשריבען האָט ער געהערט אַז אין אַווייטע שטאָדט געפינט זיך עזרא הסופר׳ס אַספר תורה איז ער אַהין געפאָהרען כדי ער זאָל זעהן אין דעם ספר ווי אַזוי די ווערטער זענען געשריבען. איז איהם אויס געקומען צו האַלטען שבת אין אַדאָרף ער האָט זיך געפרעגט צו ער ווייס דאָרט האָבין אמנין צים דאַווינען האָט מען איהם געענטפערט אַז עס איז דאָ אַמנין. שבת אין דער פריה האָט מען נעדאַווענט מיט מנין צים לייענען האָט מען אויף גערופען יעמוד משה הלוי אַזוי האָט מען אויף גערופען אַלע שבעה רועים אין איהם האָט מען אויך אוף גערופען אין מען האָט פאַר איהם פאָרגעלייגט אַלע ווערטער וואָס עס איז איהם געוועזען מסופק ווי אַזוי מען דאַרף זיי שרייבען. מוצאי שבת איז פון איהם נעלם געוואָרען די שטיב מיט מענשען אין ער איז אַהיים געפאָהרען בשלום זייער פריילך דאָס ער האָט שוין געוויסט ווי אַזוי די ווערטער צו שרייבען. פון דאַנען זעהן מיר ווי געליעבט עס איז ביי הקב״ה דעם מענש וואָס טהוט אַמצוה ערענסט ווייל ער האָט געמיינט די זאַך ערענסט האָט מען איהם אַראָב געשיקט אַלע שבעה רועים מיט אַספר תורה כדי ער זאָל זיך ניט דאַרפען מטריח זיין אין אַ ווייטען וועג אַריין. מיר זאָלען זוכה זיין מיר זאָלען קענען מקיים זיין מצות ד׳ בשלימות אין מיר זאָלען זוכה זיין צו ישיעות ונחמות במהרה בימינו אמן :